NUMMER 15 DONDERDAG 11 APRIL 1929 29STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Meer Leden!

Meer leden. Dit is een levensvoorwaarde voor elke vereeniging. Gaat zij in ledental achteruit of blijft zij stilstaan en houdt dit aan, dan is zulk eene vereeniging onherroepelijk ten doode opgeschreven. Dus, meer leden. Oost en West nu gaat in ledental steeds vooruit, breidt zich uit. En de werkzaamheden nemen toe, gelijk zulks in de laatste jaarverslagen en ook wederom in het laatste verslag te lezen staat. Ook een goed teeken. Elke aanleiding trouwens die zich voordoet om het doel der vereeniging naderbij te komen moet worden aangegrepen of gezocht — hetgeen geschiedt — omdat wanneer het werk zich zou gaan kenmerken door een volgen aan voorschrift of en volgen van gewoonte, het verschijnsel met zijn verlammende uitwerking, dat sleur heet, spoedig intreedt, een uitwerking van overeenkomstigen aard ten slotte als achteruitgang of stilstand van het ledental. Daartegen is het bestuur altijd op zijn hoede. Het spreekt evenwel vanzelf dat juist omdat de verrichtingen der vereeniging een grooteren omvang nemen, de geldelijke middelen ook meer moeten toevloeien. Beide moeten gelijken tred houden, de noodzakelijke wisselwerking mag niet verstoord worden. Onze inkomsten bestaan uit het subdidie der Regeering, de bijdragen der begunstigers, dat zijn zij die door een jaarlijksche schenking der vereeniging een gunst bewijzen, en voorts uit de contributiën der gewone leden. Die inkomsten eischen versterking, zal men op den duur van de stijgende onkosten als gevolg van het streven naar hooger op te voeren propaganda, het hoofd kunnen bieden zonder toevlucht te moeten nemen tot het aanspreken van het kapitaaltje.

Wij komen nu ditmaal geen gunst vragen, maar wenschen een beroep te doen op allen die dit zullen lezen, om mede te werken aan de uitbreiding van het aantal leden. Met temeer vrijmoedigheid doen wij dit beroep omdat tegen het offer der gewone contributie van *f* 5.— 's jaars, minimum, wel opweegt hetgeen de vereeniging daarvoor aanbiedt, ware het alleen maar de gratis-toezending van het orgaan, het steeds meer gelezen en gewaardeerd wordende Koloniaal Weekblad.

Men melde zich aan, mondeling of schriftelijk, bij het Algemeen Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag, of bij de secretariaten der afdeelingen gevestigd te Amsterdam, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Deventer, Enschedé, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Leiden, Nijmegen, Rotterdam en Utrecht.

In Oost-Indië bij den heer Mr. K. Fauser, hoofdvertegenwoordiger te Soerabaia.

In West-Indië (Suriname) bij den heer H. P. Nije te Paramaribo, en (Curaçao) bij den heer Dr. H. [illegible]vliet te Willemstad, vertegenwoordigers.

HET HOOFDBESTUUR.

In Java's binnenland

(Een halve eeuw geleden),

door

M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

Gaat een gerepatrieerd Indischgast weer eens naar ons tropisch gebied, dan zal hij daar de menschen en toestanden onherkenbaar veranderd vinden; zelfs na een afwezigheid van, laat ons zeggen, een tiental jaren, zal hij meer moeite hebben om zich aan al het voor hem nieuwe, aan te passen, dan de echte „totok" die Indië voor het eerst betreedt. En dat is niet meer dan natuurlijk: immers de oud-gast komt terug vol oude herinneringen, die geleidelijk moeten worden losgelaten voordat hij zich in de nieuwe toestanden thuis zal kunnen gevoelen, en zooals steeds het geval is bij het weerzien, na wat langen tijd, van vroeger goed bekende plaatsen, gevoelt men iets als teleurstelling. 't Stemt wat weemoedig.

Ja, Indië is wel zeer veranderd! Het Indië, zooals ouderen onder ons dat gekend hebben, bestaat niet meer. Het karakteristieke, dat het vroeger vertoonde, doordat het zoo geheel verschilde van Europa, en dat juist daardoor eene eigenaardige bekoring had, het heeft plaats moeten maken voor meer Westersche toestanden en opvattingen.

Doordat het aantal Europeanen vroeger maar heel gering was, leefde er onder hen een veel sterker gevoel van saamhoorigheid tegenover de reusachtige meerderheid van de inlandsche bevolking. Er werd eene bijna onbegrensde gastvrijheid, zelfs tegenover wild-vreemden uitgeoefend; aan deftigheid deed men niet; de onderlinge omgang was veel vrijer, zonder veel formaliteiten. Men kleedde zich veel eenvoudiger, zoodat, *als* men zich eens eene enkele keer, bij zeldzame, plechtige gelegenheden in groot costuum *moest* steken, die toiletten er nog al eens komisch uitzagen; doordat ze maar zelden behoefden te worden te voorschijn gehaald, duurden ze lang en waren ze ettelijke modes ten achter.

Maar, aan den anderen kant zoude het onredelijk wezen te negeeren al het vele goede dat de nieuwe tijden aan Indië hebben gebracht. Vooral zij, die door hun werkkring genoodzaakt zijn in het binnenland te leven, hebben tal van redenen zich over de zoo sterk gewijzigde toestanden te verheugen. Wat was dat vroeger een zich behelpen op allerlei gebied; daarbij die eenzaamheid, die door bijna geheele afwezigheid van verkeer met rasgenooten, maar hoogst zelden werd onderbroken; dan de ontstentenis van geneeskundige hulp bij ziekte, ongevallen en zwangerschap. Wat was het niet moeilijk zich ook maar het geringste comfort te verschaffen. Dat alles moest wel een neerdrukkenden invloed uitoefenen.

Hoevele verbeteringen heeft de nieuwe tijd niet aan die eenzamen gebracht! Het steeds zich uitbreidende net van spoor- en tramwegen heeft al heel wat uithoeken uit hunne verlatenheid getrokken en waar die vervoermiddelen nog ontbreken, brengt de auto uitkomst. Dan is er nog de telefoon, die de menschen tot elkaar brengt, en ten slotte de radio en weldra het vliegtuig!

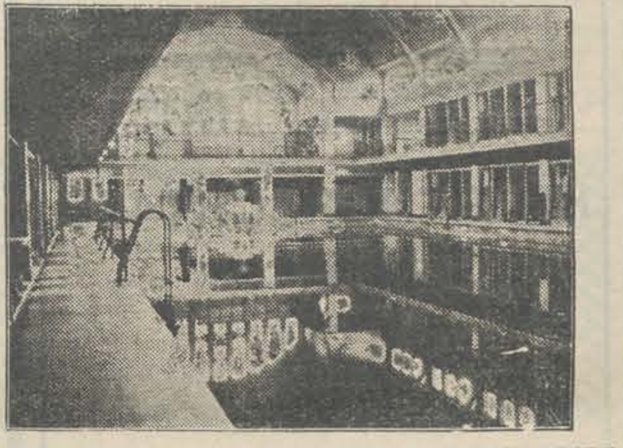
Ook op het gebied van de gewone wegen is de verbetering groot; zoo herinner ik mij, toen ik eene dienstreis maakte in de Padangsche bovenlanden, dat de z.g. „groote postweg" toen weinig meer was dan een voetpad, op sommige plekken zóó oneffen, dat een ruiter maar liever van zijn paard afstapte, om niet tegelijk met zijn rijdier eene buiteling te maken. Een voertuig, hoe eenvoudig ook, zou op zoo'n weg niet kunnen worden gebruikt; natuurlijk waren voertuigen daar dan ook onbekend; een primitieve kruiwagen zelfs zoude in die streek en in dien tijd eene sensatie veroorzaakt hebben! Dat was in 1883; nu zijn die paden omgetooverd in flinke wegen, waarover auto-bussen, volgepakt met inlanders, heensuizen!

Maar om tot den ouden tijd terug te keeren, wil ik hieronder eens vertellen over mijne eerste kennismaking met Java's binnenland, nu bijna eene halve eeuw geleden.

Ik lag in die dagen als jeugdig genieofficier in garnizoen in het oude fort Willem I, bij Ambarawa. Een oude schoolmakker bevond zich toen op eene groote rijstonderneming eenige palen buiten de hoofdplaats Soerakarta. We hadden elkaar in vele jaren niet gezien en toen hij me uitnoodigde hem in zijne eenzaamheid te komen bezoeken, nam ik zijn voorstel gaarne aan. Als tijdstip voor mijn bezoek koos ik den dag na 's Konings verjaardag;

MENNO & Co.
BANKIERS
OPGERICHT 1902
KORTE VOORHOUT 6
(naast Hotel Paulez)
DEN HAAG
5627
KLUISINRICHTING
MET
SAFE-LOKETTEN
TE HUUR
GEOPEND VAN 9 TOT 5 UUR
ZATERDAGS VAN 9 TOT 12 UUR

JOS. D. NETTEN & Co. - IN EFFECTEN
Sportlaan 3 - 's-GRAVENHAGE - Telefoon 31201
Wij beschikken over een **directe telefoonverbinding** met de **AMSTERDAMSCHE BEURS.** Zijn daardoor in de gelegenheid **tijdens het Beurs-uur** alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen. 5513
Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

Bad- en Zweminrichting DE REGENTES
Weimarstraat 63 - Tel. 32739 - Den Haag
In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12

MODERNE INRICHTING, VOLDOEND AAN DE HOOGSTE EISCHEN VAN HYGIENE EN COMFORT
Zwembaden - Kuipbaden - Stortbaden
Stoom- en heete Luchtbaden
ZEEZOUT- DENNEN- KOOLZUUR- e.a. BADEN
5171 — Waterbehandeling —

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15 — Den Haag —
Groote sorteering HEEREN-, JONGENS- en KINDERKLEEDING
Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT
SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.
AMSTERDAM
Gestort Kapitaal . . . . . f 80.000.000.—
Statutaire Reserve . . . . - 40.000.000.—
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China, Japan, Arabië.
ALLE BANKZAKEN 5024
SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

P. J. VAN DEN BERG & Co.
COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN
Anna-Pauwlownastr. 87 - Den Haag - Tel. 12625
OUD-MAKELAARS TE SOERABAYA
ALLE BANKZAKEN
DOOR LANGJARIG VERBLIJF IN INDIË EN SPECIALE CONNECTIES ZIJN WIJ IN STAAT INLICHTINGEN EN VOORLICHTING TE GEVEN IN INDISCHE CULTURES EN ZAKEN.
RADIOKOERSEN VAN 1.30 TOT 3 UUR
worden ook op telefon. aanvrage gaarne verstrekt. 5004

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting 5021

STUYT EN DE WILDE
LEDEN DER VEREENIGING VOOR DEN EFFECTENHANDEL TE AMSTERDAM
TELEFOON Nos. 35208 en 35916
TELEGRAM-ADRES: „STUYTCO"
HEERENGRACHT 422
AMSTERDAM

LEIDEN

HANDELS-DAGSCHOOL
aansluitend op H.B.S. 3-j., of Mulo-School - Eenjarige opleiding in de hoofdvakken, namelijk: FRANSCHE-, DUITSCHE-, ENGELSCHE HANDELSCORRESPONDENTIE, STENO, TYPEN, BOEKHOUDEN, EFFICIENCY - Practische kantoor-opleiding - PROSPECTUS GRATIS
INSTITUTEN „SCHOEVERS"
DEN HAAG - STADHOUDERSPLEIN 3 - TEL. 52594
Amsterdam: N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestraat 1b

den dag er vóór reisde ik naar Solo, logeerde daar bij een anderen oud-schoolvriend en woonde den avond van den verjaardag van onzen Koning de bij deze gelegenheid gebruikelijke groote receptie bij in de woning van den resident. Voor iemand die nog pas drie maanden in Indië was, viel er heel wat interessants te zien: de Javaansche vorst met een stoet van volgelingen, allen in een schilderachtige hofkleedij, de sierlijke danseresjes, het groote aantal Europeesche bezoekers, vormden eene bonte menigte die zich in eene zee van licht en onder de heldere toonen der gamelan-muziek bewoog. Op mij, als „baar" maakte de avond een nog niet vergeten indruk.'

Den morgen na het feest, al heel vroeg, stapte ik in mijn reiswagen, een vehikel, waarvan de soort nu wel bijna uitgestorven zal zijn als overwonneling van de auto. Het was een vrij groote tentwagen, bespannen met vier paarden. Zoo „met de vier rijden" klinkt heel deftig; in de werkelijkheid echter zag zoo'n stel er vrij poover uit. Het voertuig had gewoonlijk de beste jaren achter den rug; de soliditeit leek nogal „fraglich"; ook het tuig der paardjes had meestal een langen staat van dienst. Onderweg brak er niet zelden een of ander onderdeel; maar geen nood, daarop was gerekend door het meevoeren van stukjes rottan en tali-doeg; ontstond er een defect, dan kwam het reparatiemateriaal op de proppen en werd de kwaal wel niet bepaald sierlijk, maar ontegenzeggelijk handig uit de wereld geholpen.

De bemanning bestond uit den koetsier (die op de voorste bank zat en eene lange zweep hanteerde, die hij gaarne en heel vaak gebruikte) en een „looper", die op een plankje, achter aan het voertuig bevestigd, zat, en eveneens met een zweep bewapend was. Stonden de bruintjes om de eene of andere, maar voor menschen ondoorgrondelijke reden stil, dan sprong de looper van zijn plankje op den weg, rende naar het voorste span; met beide zweepen werden kwistig aanmoedigingen uitgedeeld. Koetsier en looper gilden en schreeuwden om het hardst, terwijl aan het voorste span vlijtig gerukt en getrokken werd. Door al die manipulaties kwamen de dieren weer in beweging; soms gebeurde dit zóó plotseling en zóó snel, dat de looper haast geen tijd had om weer op zijn zitplaats te komen.

Na eenige palen in mijn statiekaros te hebben afgelegd, kwamen we aan eene snelstroomende rivier, met drabbig, geelachtig water. Hier eindigde mijne reis op wielen; mijn aanstaande gastheer had mij namelijk geschreven, dat hij aan de overzijde van de rivier zijnen bediende met zijn rijpaard zoude stationneeren. Na op een vlot van bamboe, op twee inlandsche prauwen bevestigd, te zijn overgestoken, werd ik dan ook door „man en paard" opgewacht. De man groette mij beleefd en sprak mij aan, natuurlijk in het Javaansch, waarvan ik geen woord begreep. Pas drie maanden in Indië en op Java zijnde, sprak dit vanzelf en 't Javaansch is nu eenmaal niet zoo gemakkelijk en vlug aan te leeren.

Ik steeg op mijn rossinant en 't beestje was zoo welwillend op stap te gaan; al heel spoedig bemerkte ik, dat het een eigen willetje had en niets begreep van de „hulpen" met beenen en teugels, die de Europeesche rijkunst kent. Mijne rijlessen van de Militaire Academie waren bij de eigenzinnigheid van mijn drager van niet het geringste nut. Ik koos dus de verstandigste partij en liet het dier loopen zooals het verkoos; ik reed dus niet, maar *werd* gereden.

Na een rit van een paar palen, op deze indrukwekkende manier, zag ik op den eenzamen weg een menschelijke gedaante opdoemen, die er vrij fantastisch uitzag; de kleeding bestond uit eene wit katoenen z.g. „badjoe tjina" (vóór de invoering van de pyama, de gewone wijde kiel, waarin men zich te slapen legde, tevens als „negligé" gedragen), verder in een wijde broek van gestreept katoen, (eveneens onderdeel van het slaaptoilet) en een licht katoenen petje; de broekspijpen, zoo hoog mogelijk opgestroopt. De gedaante was blootsvoets, had een vervaarlijken knuppel in de hand en was vergezeld van drie of vier kamponghonden, z.g. „gladakkers", met kort haar en groote steile ooren, die luid blaffend en met elkaar stoeiend om den baas heensprongen. Het duurde niet lang of ik herkende het vroolijk lachende gezicht van mijn vriend. Bij hem gekomen, steeg ik verheugd van mijn „biekje" af; de begroeting was, zoals men zich kan voorstellen wanneer goede vrienden elkaar na eene jarenlange scheiding weer ontmoeten; aan vragen over en weer natuurlijk geen gebrek.

Te zamen opwandelende, bereikten we de woning van mijn gastheer, op geringen afstand van den weg.

Op iemand, die, zooals ik, Holland nog maar zoo kort geleden had verlaten, maakte het gebouwtje een vrij pooveren, ja zelfs armoedigen indruk. Het bestond geheel uit bamboe en was met „atap" (gedroogde palmbladeren) gedekt; de vloeren waren van aangestampte aarde, waarop een stevig vlechtwerk van bamboe was gelegd.

Wij gingen zitten in het voorgalerijtje, waarin weinig meer dan een ronde tafel en een paar wipstoelen (een soort, die bezig is uit te sterven) stonden. Met een glas in water afgekoeld bier (van ijs was daar toen nog geen sprake) werd de ontmoeting beklonken. En zoo, genoeglijk wippende, zaten we allergezelligst te praten, totdat er op eens iets om mijn hoofd fladderde, wat mij verrast deed opkijken.

„O", zei mijn vriend lachende, „dat is mijn *ketilang*" (een vogeltje, zoo groot als een lijster ongeveer, dat heel spoedig tam wordt en dan vrij overal door het huis vliegt).

Kort daarop hoorde ik vlak achter mij een geluid alsof er op hout geknabbeld werd; achterom kijkende zag ik een kakatoe op de leuning van mijn stoel zitten. Het beestje beet met ijver met zijn krachtigen snavel in het hout..

„Dat is z'n vaste en geliefkoosde plaats", verduidelijkte mijn gastheer; ik kon dit best gelooven, want er waren al flinke happen uit het hout geknabbeld.

In den loop van den dag zou ik nog meer exemplaren van de menagerie van den heer des huizes leeren kennen; hij was trouwens altijd een groot dierenvriend geweest. Toen het uur voor de rijsttafel (vroeger verreweg de voornaamste en meest uitgebreide maaltijd, maar tegenwoordig meer naar den achtergrond gedrongen, dank zij de meer en meer veldwinnende Europeesche opvattingen), begaven we ons naar de eenige, maar dan ook ruime kamer van de woning, een vertrek, dat tegelijk diende als eet- en slaapkamer en kantoor. Gewone ramen waren er niet, wel een groote klep, natuurlijk van bamboe, die door een bamboestut werd opengehouden. Erg licht was het er dan ook niet.

Nauwelijks waren we aan ons maal begonnen of we kregen bezoek: een kip sprong op den onderrand van het lichtgat, keek even rond met den verwaanden blik, aan deze vogelsoort eigen, sprong op den grond en stapte „op hoop van zegen" naar de etenstafel. Een oogenblik later kwam een tweede exemplaar op dezelfde vrijmoedige wijze naar binnen, weldra gevolgd door nog eenige, zoodat wij op een gegeven oogenblik door een troepje van ongeveer een dozijn ajams waren omgeven. Het was allergemoedelijkst, maar voor mij wel wat ongewoon, zoo dat ik telkens nu eens naar die lieve beestjes, dan weer naar mijn gastheer keek. Deze had mijn bevreemding al opgemerkt en had er veel pleizier over. „Dat zijn ze zoo gewoon", sprak hij, „maar we zullen ze nu toch maar eens wegjagen". Ieder met een servet gewapend, trachtten we de indringers naar het lichtgat te drijven; gemakkelijk ging dat niet, want, zooals kippen gewoon zijn, rennen ze in zoo'n geval tallooze keeren langs een uitgang, alvorens ze tot het besef komen, dat ze er *doorheen* moeten. Toen de laatste door het gat verdwenen was, werd het luik gesloten en de maaltijd voortgezet. Maar de uitgestootenen lieten zich niet ontmoedigen, want een paar minuten later kwamen ze opnieuw binnen, maar nu door de deur! Toen berustten we maar in het geval.

Na de rijststafel maakte ik kennis met den overigen veestapel van mijn gastheer. Op het erf achter de woning scharrelden een vijftigtal kippen, eene bende eenden en eenige ganzen; op het zien van hun heer en meester kwam de heele troep, onder luid keelgekakel en gesnater, waarboven de klokkende geluiden van laatstgenoemde diersoort domineerden, op ons af. Die ganzen vervulden hier eene dubbele functie, vooreerst die van bewakers (in deze eenzaamheid niet overbodig) en daarbij die van slangenverdelgers. In rijstvelden komen deze ongure dieren veelvuldig voor; weliswaar zijn de meesten niet gevaarlijk, maar niemand heeft ze graag op zijn erf of in zijn huis. Houdt men er ganzen op na, dan houden deze vogels de glibberige, onwelkome bezoekers uit de buurt, ze maken er jacht op, dooden hen met forsche snavelpikken en peuzelen hen op.

Ik meende nu de geheele levende have van mijn vriend te hebben gezien, maar, zooals mij later zou blijken, was dit eene vergissing.

In den vooravond stelde mijn gastheer mij voor een kijkje te gaan nemen naar eene voorstelling van de „wajang koelit" (Jav. schimmenspel) in een

RIEL DAMES CONFECTIE MAGAZIJN
-Hertoginnelaan 121 (hoek Valeriusstraat) Den Haag
KLEEDING NAAR MAAT 5564
APARTE MODELLEN AVONDTOILETTEN
CHIQUE MIDDAG- EN WANDELCOSTUUMS
ELEGANTE- EN EENVOUDIGE REISMANTELS
Steeds de nieuwste nouveauté's voorradig
SPECIAAL ADRES VOOR INDIë

...sa, op een klein uurtje van onze woning gelegen. ...nam dit voorstel gaarne aan; ik had zoo'n ver...ning nog nooit gezien en vond het dus wel aardig ...ethnografisch gebied wat te leeren.

Het was zóó stikdonker op den eenzamen weg, ...s het alleen in de tropen kan zijn; we lieten ons ...arom begeleiden door een bediende, gewapend met ...n brandende „obor" (fakkel van gedroogde klap...erbladeren) en een paar als reserve.

Zoo'n wajang-vertooning is al zóó vaak beschre...en, dat ik dit hier niet nog eens behoef te doen, ...leen wil ik dit zeggen, dat ik er, bij mijne toen...alige onbekendheid met het Javaansch, geen sik...pitje begreep van hetgeen de „dalang" verhaalde. ...ijn vriend, die door zijn omgang met Javaansch ...erkvolk, dat geene andere dan zijn moedertaal ...rak, deze laatste goed machtig was, bracht mij ...nigszins op de hoogte.

Thuis gekomen, gebruikten wij den avondmaal...d, die bij gebrek aan Europeesche eetwaar, bijna ...elijk was aan de middagtafel en bleven we onder ...n glas wijn en eene Manilla (Hollandsche sigaren ...kamen eerst later in de mode, en brandy- en ...hisky-soda waren toen nog maar weinig bekende ...erfrisschingen) nog een uurtje gezellig napraten. ...atuurlijk was het voor mijn gastheer den volgen...en morgen weer vroeg dag, zoodat we besloten te ...aan slapen. Maar hoe? Die vraag had ik bij mij...elf al gesteld; er stond maar één bed in de kamer, ...oor één persoon. Dit, vermoedde ik, was voor mijn ...gastheer bestemd, maar deze had anders beschikt.

„Kruip jij nu maar in het bed", zeide hij.

„En waarop moet jij dan liggen?" vroeg ik.

„O, maak je daarover maar niet ongerust", was ...et lachende antwoord, „help me maar eens".

En nu werd de schrijftafel opgeruimd, de eettafel ...aartegenaan geschoven; uit een kast kwamen een ...aar dekens en een kussen te voorschijn en zoo ...werd er een slaapgelegenheid geïmproviseerd. Of ik ...l protesteerde, 't hielp niets; had mijn vriend logé's, ...an werd steeds dezelfde installatie opgetuigd, en ...aarop strekte de gastheer zich uit; maar daar hij ...g al lang was, lag hij met het hoofd in het groot...e middelste loket van de schrijftafel!

Och, men moet zich weten te behelpen, en is men ...g jong, dan gaat dit ook best.

Ik lag nog niet lang achter de klamboe, toen ik ...het vóórgalerijtje op gedempten toon hoorde ...eken, mooie, sonore diepe stemmen, zooals men ...ak onder Javanen vindt, maar die ik op dat ...genblik absoluut niet kon apprecieeren, daar ze ...e verhinderden in slaap te vallen; ik bromde zacht ...r me heen over deze stoornis. Van de schrijftafel ...am een gesmoord gegiechel, gevolgd door de ...ag:

„Wat heb je toch? Kun je niet slapen?"

„Neen, natuurlijk niet, door dat gemompel van ...kerels."

„Nu, zeg hun dan dat ze zwijgen moeten!"

„Hoe kan ik dat nu, ik ken geen woord Ja...ansch!"

Een paar woorden in die taal van mijn vriend ...akten een einde aan het gebrom. 't Waren „ke...ds" (wakers) die elken nacht de wacht in het ...orgalerijtje betrokken; in deze eenzaamheid zeker ...et overbodig.

Maar ongestoorde rust zoude ik nog niet hebben, ...nt een oogenblik later voelde ik dat er onder ...gen mijne matras werd gestooten.

„Wat is dat nu weer!" bromde ik.

Geen antwoord, alleen een onderdrukt gegrinnik ...n mijn gastheer.

„Zeg eens, Frans, wat is dat voor een gestoot?" ...oeg ik.

„Nu, kijk maar eens onder je bed!" was het ant...oord, vergezeld van een proestend lachen.

Ik scharrelde uit mijn bed, nam het oliepitje, dat ...tafel stond, en keek onder het bed. En wat zag ik? ...ne geit! 't Beest keek me aan, alsof het wilde ...gen: „Mensch, laat me toch met rust!" Het bleek ...sik de ruimte onder het bed het prettigste ...kje vond om er zijne nachtrust te genieten. ...sch vond ik het niet, en vermoedelijk had het ...stje last van jeuk; bij het krabben stiet hij dan ...der tegen de matras. Met een zoet lijntje werd ...n viervoetige slaapkameraad uit zijne schuil...ats gehaald en naar buiten gebracht. De nacht ...liep verder zonder stoornis.

Men ziet, er waren vroeger vreemde toestanden. Nu zal men wellicht zeggen: zóó was het, toen ...s, niet overal in het binnenland; tot zekere ...ogte moet ik dit beamen, maar toegegeven moet ...worden, dat toestanden als de hier beschre...ne, tegenwoordig, zelfs als uitzondering, niet ...kbaar zijn.

Tegen September 1929 wordt te AMERSFOORT
(Bergkwartier)
Vriendelijk Tehuis aangeboden
voor jongens en meisjes (ook Indische).
Door Indische relaties bekend met de opvoeding dezer kinderen. Brieven onder no. 5758 aan het Bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Enkele aanteekeningen

betreffende de vlucht van Holland naar Ned.-Indië met een groep van drie Dornier-Wal vliegbooten [1]).

Doel van de vlucht. Overvliegen in groepsverband van de D. 21, 22 en 23, bestemd voor den dienst in Ned.-Indië. — Vlagvertoon. — Vergrooting van de ervaring het materieel betreffende. — Oefening van het personeel.

Materieel. De vliegtuigen zijn Dornier-Wal vliegbooten van het militaire type, in licens gebouwd door de vliegtuigenfabriek Aviolanda te Papendrecht. Zij zijn uitgerust met 2 Lorraine-Dietrich motoren van 450 P.K. elk.

Het leeggewicht bedraagt circa 4000 K.G., het max. vlieggewicht circa 7000 K.G., zoodat dus ongeveer 3000 K.G. beschikbaar is voor bemanning, benzine, smeerolie, enz. Alleen het groepsvliegtuig is uitgerust met een Dr. Tel-station, de beide andere vliegtuigen namen reservedeelen en reparatiemateriaal mede. Daaronder is ook begrepen een opvouwbare 4-persoons gummi reddingsboot, die in opgevouwen toestand van uit een vliegtuig in het water kan worden geworpen en daarna opgeblazen. De maximale snelheid bedraagt ruim 205 K.M. per uur, de kruissnelheid 155—160 K.M. per uur.

Het benzineverbruik bij kruissnelheid bedraagt circa 220 liter per uur, het olieverbruik ongeveer $4\frac{1}{2}$ liter per uur.

Route.

Den Helder—Hourtin (nabij Bordeaux)	1445 K.M.
Hourtin—Berre (nabij Marseille)	595 „
Berre—Napels	890 „
Napels—Athene	1260 „
Athene—Alexandrette	1205 „
Alexandrette—Bagdad	945 „
Bagdad—Henjam (bij Bender Abbas)	1490 „
Henjam—Karachi	1235 „
Karachi—Bombay	925 „
Bombay—Cochin	1075 „
Cochin—Trincomali	800 „
Trincomali—Sabang	1620 „
Sabang—Tandjoeng Pinang	1235 „
Tandjoeng Pinang—Batavia	890 „
Totaal	15610 K.M.

De route is zooveel mogelijk over water (zee en groote rivieren) uitgezet. Om verschillende redenen verdiende het geen aanbeveling de geheele gewone scheepvaartroute te volgen; zoo wordt bijv. niet langs de kusten van Spanje gevlogen, maar het traject Hourtin—Berre (Zuid-Frankrijk) over land afgelegd en wordt de Roode Zee gemeden om den veel korteren landweg door Mesopotamië te nemen (Alexandrette tot aan de Euphraat).

Navigatie. De navigatie zal, daar de route grootendeels langs de kust loopt, waarschijnlijk geen moeilijkheden opleveren. Alleen tusschen Trincomali en Sabang (een afstand van 1620 K.M. over open zee) is een zuivere navigatie natuurlijk van groot belang. Met het oog daarop zijn dan ook in het groepsvliegtuig verschillende instrumenten als sextant en tijdmeter medegenomen.

Reisplan. Bij het opmaken van het reisplan is uitgegaan van het idee: één dag vliegen, één dag stilliggen. Daar het uur van aankomst op een halteplaats steeds in den namiddag valt, is het niet mogelijk op dienzelfden dag benzine en olie te laden, motoren enz. na te zien van alle drie de vliegtuigen. Bovendien is de tocht geenszins als een snel-vlucht bedoeld, maar het in goeden staat overvliegen van de toestellen naar Indië hoofdzaak. Voor Trincomali is zelfs een verblijf van twee dagen uitgetrokken, teneinde de motoren nog eens extra te kunnen nazien voor de vlucht over open zee naar Sabang.

Depôts en reservedeelen. In verschillende halteplaatsen is als voorzorgsmaatregel een voorraad reservedeelen en reparatiemateriaal gedeponeerd, dat bestemd is voor Indië, maar eerst wordt doorgezonden nadat de vliegtuigen gepasseerd zijn.

Verblijf in buitenlandsche havens. Waar het hier militaire vliegtuigen betreft is van te voren vergunning gevraagd aan en overleg gepleegd met de regeeringen door of langs wier gebied de te vliegen route loopt. Evenzoo is reeds van te voren gevraagd

1) Ontleend aan meer uitvoerige, met een kaartje van de te volgen route verduidelijkte, gegevens in het orgaan der Marine-Vereeniging. (Marineblad, jaarg. 1929, afl. 2).

HOTEL-RUBRIEK
's-GRAVENHAGE
Hotel „Promenade", Oude Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

Duitsche Bieren Hamburger Buffet
DAGSCHOTELS à f 1.—
Prima Consumptie
Billijke Prijzen
CAFE-RESTAURANT
„Hof van Berlijn"
PAPESTRAAT 32
Tel. 11713
Directie: Th. E. W. KRAKEEL Jr.
Zalen voor PARTIJEN, DINERS, enz., desgewenscht met Tooneel

„DEN LINDENHOF"
te VIERHOUTEN
—— bij NUNSPEET ——
Gezellig VACANTIE-HUIS voor Dames en Echtparen zonder kinderen.
Prachtig gelegen nabij bosschen en heide.
PRIJS f 2.75 PER DAG

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5097
Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

MAISON BLOM
2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703
HET ADRES VOOR
DINERS AAN HUIS BEZORGD

THEO VAN LEEUWEN
Banketbakker en Kok
DEJEUNERS en SOUPERS
5599 FREDERIK HENDRIKLAAN 287
b.h. Fred. Hendrikpl. - DEN HAAG - TEL. 50266
Speciaal aanbevolen voor Repatr. en Vertrekkenden

WISBRUN & LIFFMANN
VEENESTRAAT 35-37 - Tel. 12503 - DEN HAAG
DAMES MODE ARTIKELEN
ZIJDEN STOFFEN - FLUWEELEN
KANTSTOFFEN - ALLE SOORTEN
GARNEERINGEN, ENZ., ENZ. - BALARTIKELEN

UW ADRES VOOR PELTERIJEN IS

5728

MAISON DE PELLETERIE

SPECIAAL BONTMAGAZIJN

DEN HAAG - SPUISTRAAT 46-48

EIGEN ATELIERS VOOR HET VERVAARDIGEN EN VERMAKEN VAN ALLE SOORTEN BONTWERKEN

BONTMANTELS NAAR MAAT

ZONDER PRIJSVERHOOGING

ERGRA L. v. MEERDERVOORT 131a DEN HAAG - TELEF. 32189

VAKOPTICIENS

5556

TROPISCH NEDERLAND

leert gij het beste kennen door het te bezoeken....

ontbreekt het U aan gelegenheid daarvoor, neem dan een abonnement op het rijk geïllustreerd maandblad

„Nederlandsch-Indië, Oud en Nieuw”

dat 1 Mei zijn VEERTIENDEN jaargang ingaat.

Bij het verschijnen van het eerste nummer, onder auspiciën van Z. Exc. J. B. VAN HEUTSZ in 1916, waren de groote bladen vol lof en men schreef: „.... een eer noemen wij het, zulk een werk, aan de belangen van Indië gewijd, op zulk een wijze het licht te doen zien"

en 15 Februari 1929 schreef de Hollandsche Revue: „Het is steeds een genot dit keurig verzorgde tijdschrift ter hand te nemen, waaraan de beste krachten medewerken.”

Niet slechts dat geen enkele koloniale Mogenheid kan wijzen op een dergelijk buitengewoon fraai geïllustreerd tijdschrift aan hare overzeesche Gewesten gewijd, maar het zal zelfs moeilijk vallen onder de algemeene tijdschriften, hier en elders er aan te wijzen, die wat typografische verzorging en illustratie betreft op ééne lijn gesteld kunnen worden met „Nederlandsch-Indië, Oud en Nieuw.”

Abonnementsprijs f 20.— per jaargang

Administratie: Nobelstr. 20, Den Haag

VRAAGT PROEF-EXEMPLAAR.

Den Leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering ten spoedigste hiervan mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, K.Voorhout 6, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Voorzitter van den Landraad te Soerabaja.

WAAROM DRAAGT IEDER GAARNE LIJNKAMP'S KLEEDING?

OMDAT IEDER ZEKER WIL ZIJN, DE BESTE KLEEDING TEGEN DEN BILLIJKSTEN PRIJS TE BEKOMEN EN DIT BIJ LIJNKAMP INDERDAAD HET GEVAL IS

5641

LIJNKAMP'S Kleedingmagazijnen GROENMARKT, HOEK NIEUWSTRAAT THOMSONLAAN, H. FAHRENHEITSTR.

om een rustige ligplaats, assistentie van een motorboot e.d. in de verschillende halteplaatsen.

Bemanning. D. 21: Luit. t. z. 1e kl. Tetenburg, vlieger-groepscommandant; off.-vlieger 2e kl. Vethake, 2e vlieger-waarnemer-telegrafist; serg.-vliegtuigmaker Theewis, mecanicien. — D. 22: off.-vlieger 2e kl. Everts, vlieger-reserve groepscommandant; serg.-vliegtuigmaker Langeraar, 2e vlieger-chef-mecanicien; korp.-vliegtuigmaker Symons, mecanicien-res. vlieger. — D. 23: off. M. S. D. 2e kl. Holterman, belast met onderhoud vliegtuigen en motoren; korp.-vliegtuigmaker Würtz, vlieger-reserve-mecanicien; korp.-vliegtuigmaker Van Tol, 2e vlieger-mecanicien.

In de rubriek van Week tot Week wordt melding gemaakt van de vorderingen der reis, sedert het vertrek der vliegtuigen op Woensdag 3 April.

Ode aan de Koloniale School.

Zooals de trouwe lezers van *Het Koloniaal Weekblad* weten, wordt in „De Koloniale School”, Westeinde 46 te 's-Gravenhage, driemaal per jaar, een driemaandelijksche cursus gegeven aan vrouwen en meisjes, die, vóór zij naar Indië vertrekken, nog een goede dosis speciale kennis en goeden raad willen opdoen over en voor hetgeen haar daar in de tropen te wachten staat, wat zoowel voor haar zelve, als voor haar gezin en omgeving, bijzonder dienstig kan zijn.

Iedere cursus wordt besloten met een genoeglijke samenkomst van bestuur en leerkrachten met de leerlingen. Ditmaal had die plaats op Woensdag 27 Maart j.l. aan een keurig verzorgde, door laatstgenoemden zelve klaargemaakte rijsttafel, waarbij de presidente, Mevrouw *W. Ros-Vrijman*, als altijd, met haar welsprekend woord, den vertrekkenden op het hart drukte: ginds in hare nieuwe, zonnige woonstee, door haar handel en wandel te toonen, dat zij de aan de K(oloniale) S(chool) genoten lessen weten om te zetten in geluk en levensvreugde voor allen, met wie zij daar in aanraking komen.

Wat er alzoo geleerd wordt en welk een prettig gemoedelijke geest er op die school heerscht, blijkt wel duidelijk uit de volgende reeks versjes, door een der laatste dertig leerlingen bij diezelfde gelegenheid ten beste gegeven, onder den wijdschen titel van:

ODE AAN DE KOLONIALE SCHOOL.

Alweer een week om, de tijd gaat te vlug,
Het nadert, 't vertrek naar 't land van kakkerlak en mug,
Van ongedierte en slang, krokodil en tijger,
Het land van *„tida maoe”* oftewel: „ik weiger”.

Of 't ons afschrikt? Wel neen, integendeel,
We zijn voorbereid. We weten nu zooveel!
We gingen toch, met ons 30en in getal,
Niet elken dag naar 't Westeinde voor niemandal?!

De een na de ander belt aan en komt binnen,
„Wie is daar?” roept een stem, en, om te beginnen
Moet ieder zich heel netjes rapporteeren;
Spijbelen, neen hoor, dat behoef je niet te probeeren.

's Maandags wordt er begonnen met kookles,
Maken we spijzen: zuur, zoet en *pedis* [1]), al naar de
[bevelen van de leerares;
Heerlijk, die *lombok* [2]), klapperolie- en *bawang-*
[*poetih* [3]) lucht,
Maar Juffrouw, met *trassi* [4]) jaagt U ons op de vlucht.

Dinsdag Maleisch, o taal der talen!
Daar gaan we allemaal middelbaar in halen!
Je moet het wel leeren voor je fatsoen,
Maar als je er lang op uurt, wordt je beslist *bingoen* [5]).

Plant- en dierverzorging: als je vrind de *kebon* [6]),
Heel kalm zegt: *„tabé”*, ik kom niet weerom?
Ha, ha, maar wie 't laatst lacht, lacht 't best,
We gaan zelf planten, *tjongkokken* [7]), en de rest.

Ja, in de geheimen der Indische samenleving zijn
[ook ingew
We nemen een *djongos* [8]), *sepèn* [9]), wasch- en ke
[me

Sepèn zorgt voor koffie, thee, bier en kwast,
Terwijl *kokki* kookt en *baboe* strijkt en wascht.

Van hygiëne hebben ze geen idee in de tropen,
Kinderen, bedekt met framboesia, zie je loopen,
Maar één injectie met salvarsan, en ze zijn genez
Hè, zoo'n middel tegen de muskieten, dàt zou
[wez

Woensdag leeren we met baby's om te gaan,
Ja, dat lijkt zoo eenvoudig, maar je moet er maar
[voor sta

Op tijd in zijn badje, z'n hoofdje niet onder water
En precies op tijd z'n fleschje, niet nu vroeger, dan

Verbanden aanleggen, daar zijn we ook in bedrev
Korenaar, renversé, stijgend- of dalend schoude
[band, 't is ons om 't ev
De inlanders vallen nu voor pleizier uit de kla
[boom
Alleen om voor een verband in aanmerking te ko

Donderdags hebben we een heel mooi vak: zie
[verpleg
Niet zoo één, twee, drie, — heel voorzichtig, ze ku
[nergens te
Soms eens verbedden, temperatuur opnemen van
[pati

Ja, stelt U voor, dat U dat niet eens kent.

Vrijdags worden we bedreven in de edele naaik
Patronen teekenen en knippen, het lijkt zoo lastig,
[gun
We hebben nu heusch geen *djahits* [10]) meer noodi
Peignoirs, *klamboe* [11]), baby-uitzet, daar zorgen we
[zelf voo

Drie maanden hebben we al die wijsheid in dic
[opgeschrev
't Is absoluut een steun voor ons heele leven!
We hopen, dat de Koloniale School nog heel veel m
[voor haar taak mag voorbereid
Dat het U allen, Bestuur en Leerkrachten heel goe
[gaan, dat mogen we allen lijden!

Maandag 15 dezer is weer een nieuwe cursus gonnen, waarvoor weer evenveel leerlingen zijn geschreven, want deze nuttige school voldoet s meer aan een sedert lang gevoelde behoefte.

Van oud-leerlingen krijgen Directrice en Be telkens de prettigste brieven, vol herinneringen de school en betuigingen van dankbaarheid de genoten lessen, die haar in het nieuwe land goed te pas komen en die nog wel eens aan and worden doorgegeven.

De meeste der K. S.-jes voelen zich in haar we omgeving gezond en gelukkig, omdat zij *weten aan te passen* en nuttig te maken.

1) Sterk gekruid.
2) Spaansche peper.
3) Knoflook.
4) Sterkriekende gekruide visch.
5) Duizelig.
6) Tuinman.
7) Afleggers maken.

8) Mannelijke huisbediende.
9) Bottelier.
10) Naaisters.
11) Gordijnen.

Bananenstengels als een geneesmid voor huidziekten.

De „Canada-West-India Magazine” maakt ding van een verrassende ontdekking. De Crowther, een Engelsch wetenschappelijk ap ker, heeft gevonden, dat bananenstengels een ge geneesmiddel kunnen zijn voor verschillende h ziekten. Hij heeft proeven gedaan op lijders, genezen zijn en hij heeft voor toepassing klaar maakte stengels naar de voornaamste Londen ziekenhuizen gezonden.

Voordat de bananenstengels voor het gebruik reed zijn, moeten zij worden onderworpen aan sterke belichting van ultra-violette stralen, w dan de vitaminen terugbrengen, welke zij gedu de het bewaren hebben verloren.

De heer Crowther heeft aan een vertegenw diger van de „Daily Express” verteld, hoe hij ontdekking deed en terwijl hij daarmede bezig w bleken de stengels onder den invloed van kracht

pen van donker bruin, weer hun fraaie bronskleur te herwinnen.

De heer Crowther was nl. bezig zekere mengsels een uitvinding te bereiden, toen hij plotseling aan bananenschillen, waarvan hij zich herde dat jonge officieren deze gedurende den oorlog gebruikten om hun schoenen en gordels gewoonlijk bruin waren) schoon te maken. Bananenstengels waren op een groote hoop op erf neergelegd. Eenige dagen later draaide de die voor hem werkte de hoop om. Gedurende 3 dagen aaneen werkte deze man en kwam naar den heer Crowther toesnellen met verbazing. De eczeem aan een zijner handen volkomen verdwenen en zijn handen waren bevlekt met bruine vlekken. De lucht had aan bananen de kleurstof ontnomen, die men kan gebruiken om b.v. linnengoed te merken en die meer kan worden uitgewasschen. Niet dat die kleurstof verdwenen was kon de bananenstengel gebruikt worden, want degene die gebruiken, zouden anders bruin zijn gekleurd. bananenstengels worden als pleisters op de gelegd en eenigen tijd op de zieke plaats laten. Wanneer het verband wordt afgenomen er niet anders over van den stengel dan wat poeder en de patient is volkomen genezen. Wanneer het onderzoek in Europa zal uitwijzen de proef afdoende is, dan kan over een onuitputtelijke voorraad stengels worden beschikt, die waardeloos wordt weggeworpen.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Van Week tot Week.

Dinsdag 2 tot Maandag 8 April.

Vlucht der vliegbooten naar Indië. Woensdag den 3en April, des morgens om 6 uur, aanvaardden de 3 Dornier-Wal-vliegbooten (D 21, 22 en 23) van den Marine Luchtvaartdienst vanuit Den Helder de reis naar Nederlandsch-Indië. Na een voorspoedige vlucht is de groep dienzelfden dag, om 2.30 op het watervliegkamp Hourtin bij Bordeaux neergestreken (eerste étappe). Aan het voornemen om na een dag stilliggen den tocht den 5en (Vrijdag) te vervolgen, kon door een defect aan een der motoren van de D 23 geen uitvoering worden gegeven. Het oponthoud heeft geduurd tot Zo. 7 April, op welken dag de reis werd voortgezet om 11 uur v.m., waarna tegen 4 uur Berre bij Marseille werd bereikt (tweede étappe). Bij aankomst bleek de voormotor van de D 23 nog niet geheel in orde te zijn en zal deze vermoedelijk vernieuwd moeten worden, hetgeen weder eenige dagen oponthoud tengevolge heeft. Door dezen tegenslag zijn, een week na het vertrek der vliegtuigen uit Den Helder, nog slechts twee étappes van de 14 afgelegd.

Vluchten naar Indië van de K.L.M. uitgesteld tot het najaar. Naar het „Vaderl." verneemt heeft de K.L.M. thans toestemming gekregen tot gebruik der Engelsche vliegvelden op den weg naar Ned.-Indië. In April kan de K.L.M. nu echter geen postvlucht meer in elkaar zetten; daarvoor is het te laat geworden. In de maanden Mei tot Augustus zal de toestand der vliegvelden niet van dien aard zijn, dat zij gebruikt kunnen worden. Het wordt dus wel September, voor de vluchten naar Indië hervat kunnen worden. In overleg met de Posterijen is daartoe ook besloten. Men zal dan een veertiendaagschen postdienst op Ned.-Indië instellen.

Deelneming aan de Parijsche koloniale tentoonstelling. Batavia (Aneta). De Indische Regeering vraagt een crediet van een half millioen aan, om deel te kunnen nemen aan de koloniale tentoonstelling te Parijs in 1931.

Volksraadleden. Batavia, 5 April (Aneta). Tot lid van den Volksraad in de vacature-Aay [vertegenwoordiger van den Ned.-Ind. Vrijzinnigen Bond] is benoemd luitenant-kolonel der infanterie Dr. P. van Hulstijn. — De Ondernemersbond heeft aanbevolen in de vacature-Ligthart het lid van den gemeenteraad van Batavia, den heer J. C. van Aalderen, directeur van de Vereenigde Prauwenver.

Van Justitie te Padang. Batavia, 4 April (Aneta). Benoemd tot lid van den Raad van Justitie te Padang Mr. J. van Schuylenberg en tijdelijk buitengewoon lid van dien Raad Mr. L. M. Cahen.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau de heer J. Tijssen, directeur-geneesheer van het Centraal Planters Hospitaal te Langsa (Gouv. Atjeh en Onderh.).

Bericht over de Midden-Oost-Borneo-expeditie. In de jaarlijksche alg. verg. van het Kon. Nederl. Aardrijksk. genootschap te Amsterdam, te houden op Zaterdag 13 April, houdt de majoor der Infanterie B. W. Buys, ex-leider der Midden-Oost-Borneo-expeditie, een causerie met lichtbeelden over deze expeditie.

Geen desertie te Poerworedjo. Bandoeng, 5 April (Aneta). Het Legerbestuur deelt mede, dat het bericht van het garnizoen te Poerworedjo 43 militairen gedeserteerd zouden zijn, waaronder 2 sergeants en een sergeant-majoor, geheel uit de lucht is gegrepen. Slechts 2 onderofficieren zijn gedrost en wel om particuliere redenen. Zij zijn reeds in hun garnizoen teruggekeerd.

[Aneta had onlangs het bericht over de desertie naar Nederland geseind].

President A.V.R.O.S. Medan, 5 April (Aneta). Mr. H. Kolkman, advocaat te Medan is benoemd tot president van de Alg. Ver. van Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra.

De Aneta-telegr. zijn ontleend aan de *Nwe Rott. Ct.*

---

†

J. de Jongh. Te Nijmegen is, in den ouderdom van 74 jaar, overleden de heer J. de Jongh, oud-militair paardenarts 1e kl. O.-I. leger.

Jhr. O. van der Wijck. Op den leeftijd van 41 jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer Jhr. O. van der Wijck, kapitein der Inf. O.-I. leger.

C. L. van der Plas. Padang, 8 April (Aneta). Alhier is tengevolge van buikvliesontsteking overleden de heer L. L. van der Plas, sedert 10 Augustus assistent-resident der afd. L. Kota (Pajakoemboh). De overledene was ridder der Oranje Nassau-orde.

H. W. G. van Bleyswijk Ris. Te Voorschoten is, op den leeftijd van 65 jaar, overleden de gepens. vice-admiraal H. W. G. van Bleyswijk Ris, geb. te Soerabaja den 19en November 1865. De overledene was ridder in de orde van den Ned. Leeuw en van de Oranje Nassau-orde; tevens was hij gerechtigd tot het dragen van het eereteeken krijgsverrichtingen Kl. Soenda-eilanden 1905—1909 en van het Lombokkruis (1894).

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Hoognoodige Opbeuring der Volkskunst.

Meermalen reeds hebben wij er hier met nadruk op gewezen, hoe hoog noodig het is, dat de thans toch wel duidelijk genoeg bewezen kunstvaardigheid der inheemsche bevolking van den Archipel door waardeerende hulp onzerzijds aangemoedigd

Twee Timoreesche vrouwen bezig met ikatten der weefgarens.

en opgebeurd dient te worden, wil zij niet meer en meer ontaarden en te niet gaan.

Welk een dankbare taak op dit gebied zou weggelegd zijn voor daartoe aangewezen, belangstellende ambtenaren van Binnenlandsch Bestuur, bleek ons onlangs weer uit het enthousiaste schrijven van een kunstzinnig aangelegde controleursvrouw, die de toestanden op Timor goed kent:

„Wij hebben weefsels uit Amanoeban gezien, die alle andere doeken in stijl en kleur slaan. Dit moet het brandpunt worden van ikatkunst, want hier is aansluiting met andere Timoreesche kunstenaressen.

„Op verzoek ikatten zij naar opgegeven grootte. De afschuwelijk gekleurde randen van tokogarens laten zij desgewenscht weg en componeeren ware kunststukken.

„Ik heb haar prachtslimoets zien weven met gestyleerde reigers, krokodillen en vischjes, als in een symphonie van blauwe en goudgele tinten opgelost.

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31 a.

„Er moet echter iets gedaan worden, om haar vooruit te helpen, om het toenemend gebruik van slechte, geïmporteerde garens en aniline-kleuren tegen te gaan en dit kan zoo gemakkelijk, daar door het laboratorium te Bandoeng mooie, kleurvaste verfstoffen en goede garens beschikbaar kunnen worden gesteld, maar zij moeten die leeren gebruiken.

„Zoolang er de katoenteelt nog niet is aangepakt en de spinnerijen er nog niet zijn, kan toch met bovengenoemde materialen worden gewerkt? Als de goedwillende bevolking er maar op gewezen wordt!

„Als een handelsreizigster ben ik op mijn terugreis van Java met garens en kleuren bij de verschillende controleurs en gezaghebbers geweest, op sommige plaatsen heb ik monsters en spinraadjes achtergelaten; ik stelde hun voor om de *Radja's* en *Capitan's* met deze zaken en de prijzen er van in kennis te stellen en er op aan te dringen depôts op te zetten, om de bevolking van goede grondstoffen te voorzien, doch van geen dier heeren heb ik ook maar eenig bericht meer gehad, niets hoegenaamd vernomen.

„O! die samenwerking, o, die belangstelling in Inlandsche kunst!"

Op de Afdeeling Nijverheid van het departement van H., L. en N. te Buitenzorg vernam zij, dat eerst in 1930 iets aan Timor zou kunnen worden gedaan, wegens gebrek aan technisch personeel, maar terecht merkt zij daarbij op:

„M.i. zou het beter zijn, geen zuiver technicus daarheen te zenden, zoo een, die dweept met badhanddoeken en landgoed-ruitjes. Timor en omliggende eilanden moesten daarvoor gespaard blijven! In *ikatten* munten zij uit en dit moet in de eerste plaats op hoog pijl gehouden worden; zij 't dan ook, dat de weefsters, door wat sneller te leeren spinnen, kleuren en weven geholpen worden bij hun zoo hoogstaande volkskunst. Een Hollandsche technicus voelt dit niet zoo aan, voor hem is de weeftechniek hoofdzaak."

Onlangs lazen wij in de dagbladen de volgende opgeping:

Textielambtenaren voor Ned.-Indië.

Op kort verband van drie jaar kunnen naar Nederlandsch-Indië worden uitgezonden twee textielambtenaren, in het bezit van het diploma der Hoogere Textielschool te Enschede.

Bijzonderheden bevat de Staatscourant van 25 Febr. jl. no. 39.

Een Timoreesche in het getouw van een ikatweefsel.

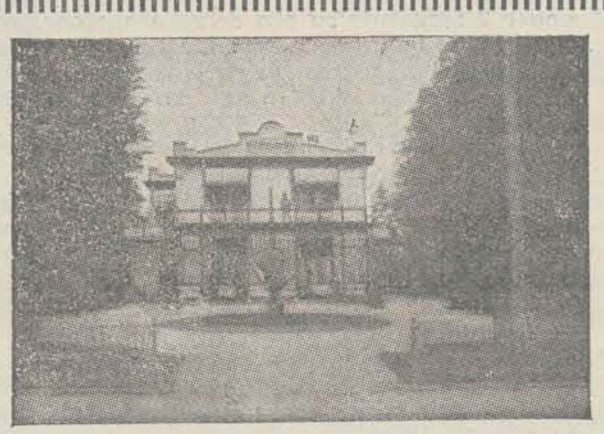
ARNHEM EN OMSTREKEN

KOOPT BIJ VOORKEUR BIJ ONDERSTAANDE ADRESSEN — DENKT OOK OM DE OUDE STA

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5439

RADIO TECHNISCH ING. BUREAU
WANTING & LUDWIG
HOOFDAGENT N.S.F. 5652
NIEUWE PLEIN 30 - TELEF. 3180 - ARNHEM
RUIME KEUZE ONTVANGTOESTELLEN
AANBEVOLEN ADRES VOOR OOST EN WEST

MEVROUW!
VELLEN VAN SLANGEN en andere reptielen verwerken wij tot alle soorten lederwaren, tasschen, portefeuilles, portemonnaies, enz. Tevens HUIDEN te koop gevraagd. 5649
KOFFER- EN LEDERWARENFABRIEK
J. B. PAS Jr., Bloemstraat 70, ARNHEM

PENSION „EIKENHORST"
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon), 30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin. Telefoon Arnhem 2009, **OOSTERBEEK.**
5661 M. P. S. KETTING.

KAMERBEEK
BAKKERSTRAAT 3
ARNHEM
MODELHOEDEN
CHAPELLERIES EN NOUVEAUTE'S

J. VAN WOERDEN
ROGGESTR. 42 - Int. Tel. 367 - ARNHEM
SPECIAAL ADRES voor PRIMA ROOMBOTER en Fijne HOLLANDSCHE KAASSOORTEN zoowel jong, belegen als oud - En gros - En detail

VERHUIZINGEN per Auto-Tapissière voor binnen- buitenland.
GOEDERENVERVOER zeer billijke tarieven.
Zaterdags Bodedienst Arnhem—Utrecht, terug of Nijmegen. — 's Maandags Arnhem—Nijmegen.
Beleefd aanbevelend,
A. VAN DE VOOREN - ARNHEM
Bovenbergstraat no. 17 - Telefoon no. 3147
ingang naast den Heer Tooneman, Aannemer
Bestelhuis Utrecht: Jansveld 27, Tel. 13405. G. A. BR
Vertrek n.m. 4 uur.

RAKERS KANTOORBOEKHANDEL
ELECTRISCHE HANDELSDRUKKERIJ
Hommelstraat 11a - Tel. 163 - Arnhem
HET BILLIJKST ADRES HIER TER STEDE
SPECIAALHUIS VOOR VULPENHOUDERS

En dadelijk kwam de gedachte bij ons op: al weder zuiver technici? Waarom ook niet een kunstenaar op textielgebied, iemand die de reeds zoo hoogstaande Indonesische weefkunst kan waardeeren en aanmoedigen?

Terecht merkte ook de heer J. A. Loebèr Jr. verleden week in een artikel over „Indisch weven" in „Het Vaderland" op:

„En nu is het eigenaardig, dat op de Europeesche machines, meesterwerken van menschelijken geest en vernuft, zelden kunst ontstaat, daarentegen op de armoedige weeftoestellen, o.a. dier Indische Ikatweefsters, veelal kunst van hoogen rang."

Een fijnzinnige, talentvolle controleurs-vrouw, als boven aangehaalde briefschrijfster, en haar man, die er evenveel voor voelt, zouden juist de aangewezen personen zijn om daar in den Timor-archipel de ikatweefsters vooruit te helpen. Maar... op hun verzoek om voor enkele jaren op Midden-Timor geplaatst te worden, voor dat doel, werd helaas door de autoriteiten afwijzend beschikt.

Jammer genoeg, want Timor is een dor en droog land, gedurende zeven maanden van het jaar. De bevolking zit er dan met de handen in den schoot en is zich op ikatten en weven toe gaan leggen. Nooit zal Timor een landbouwland worden; wel is er mooie kans voor de veeteelt, maar de vrouwen vallen hierbuiten en blijven aangewezen op huisvlijt, die er tot groote ontwikkeling zou te brengen zijn. De kunstnijvere handen vragen om werk. Proeven met goede katoensoorten zijn hier geslaagd. Wat een pracht arbeidsveld voor een gezonde, loonende volkskunst!

De schrijfster vervolgt:

„Hadden wij een klein kapitaaltje, wij zouden er zelve mee beginnen: eenige meisjes uit Amoenoeban naar Bandoeng brengen, met haar samen leeren meer-voudig ikatten, degelijk en mooi kleuren en snel weven. En dan een centrum vormen op Niki-Niki, vele knappe *Atonie*-vrouwen in een model-kamponkje bijeenbrengen en haar rustig haar eigen gedachten en fantasieën laten verweven...

„Kunststukken zouden zij maken, daarvan zijn wij zeker! —

En als zij eindigt met de bede: „Toe, schrijf u er toch over, opdat men hier tot een resultaat gerake. Voor het kantklossen op Sumatra zond de Regeering indertijd een bevoegde leerares [1]) uit — ik herinner mij, dat zij daarover in Boeatan een voordracht heeft gehouden — *waarom doet het gouvernement voor de ikatkunst niets?*"

Wij kunnen daar niet op antwoorden. Reeds 25 jaren lang wijzen wij met nadruk, in woord en geschrift, door tentoonstellingen in binnen- en buitenland, op de noodzakelijkheid er van en zullen niet ophouden met dit te doen, in de vaste hoop, toch eindelijk het beoogde doel te mogen bereiken.

[1]) Zooals onze lezers zich zullen herinneren, is die leerares toen uitgezonden met de opdracht: te trachten de klos-kantkunst in de Padangsche Bovenlanden te industrialiseeren, hetgeen haar niet gelukt is, o.i. gelukkig. Kunst laat zich immers niet industrialiseeren. Had zij die knappe kantklosters maar geleerd kunstpatronen te *ontwerpen*, in eigen Menangkabauschen stijl! — *Red.*

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Fransch bezoek.

Onlangs heeft in de Pers het bericht gecirculeerd, dat de heer *Pasquier*, Gouverneur van *Indo-China*, een bezoek aan Java zou brengen. Als uiting van het streven, om geleidelijk een einde te maken aan het àl te geïsoleerd staatkundig leven van Holland in Azië, en aldus te bewerken, dat wij wat meer in internationaal verband worden opgenomen, is indertijd reeds aan den voorganger van den heer Pasquier de uitnoodiging gedaan tot *een bezoek aan Ned.-Indië*, dat dan zou worden gevolgd door *een contra-bezoek* van onzen Landvoogd aan Indo-China. Door het plotselinge vertrek van den heer Varenne kwam dat plan niet tot uitvoering. Wat thans, nu de heer Pasquier is opgetreden, geschiedt, is dus eene logische ontwikkeling van het oude denkbeeld: *het aanleggen van meer staatkundig contact met de naburige representanten van andere mogendheden in Oost-Azië*. Het *Soer. Hbl.* (23/2, 3de bl. *Z.)* juicht het toe, dat men thans een einde maakt aan onze ietwat zelfgenoegzame isoleering. Het laatste officieele bezoek van een Gouverneur der *Straits* aan Java dateert reeds van 1896. Nadien hebben wij nog gehad het bezoek van G.-G. Wood van de *Philippijnen*, indertijd, nà de onaangename opmerkingen over Amerika's verlangens ten aanzien onzer olievelden, getypeerd als: het uitsteken van eene hand over den Oceaan, en het contrabezoek van G.-G. Mr. Fock aan de Philippijnen (1924). Ook zou vermoedelijk reeds eene uitwisseling van bezoeken hebben plaats gehad met den Gouverneur der *Straits*, indien de plotselinge ziekte van Sir Hugh Clifford en diens verlof naar Europa niet tusschenbeide waren gekomen. In dit licht heeft men de aanstaande komst van den heer Pasquier te zien. Met plannen tot bespreking v het Communisme, of gezamenlijke bestrijding da van, houdt dit alles in het geheel geen verband.

Het *Soer. Hbl.* schrijft voorts over „De koloni politiek van Italië" (23/2, 5de bl. *Ir.*), „Britsc Indië" (26/2, 3de bl.), „Donau, Karpathen" (20 28/2, 4de bl. *Ch. Boon*) en „Hindoe-Javaans kunst" (27 en 28/2, 4de bl. *J. Scholte*), *De S Post* over „De spanning in Egypte" (4/3), *De L* over „Het Verre Oosten" (2/3, blz. 55).

Het verkeersvraagstuk voor Midden-Sumatra.

In 1927 is een uitgebreide verkenning verri ten behoeve van de Staatsspoor- en Tramweg in Midden-Sumatra. Het rapport van den lei den heer *E. Franssen Herderschee*, referendaris klas bij den Dienst der Opname te Bandoeng, staat uit twee gedeelten: 1e het verkeersvraags van Midden-Sumatra en de financieele result van een Midden-Sumatra-spoorlijn, 2e een eco mische en geografische beschrijving van een van Midden-Sumatra (*De Loc.* 25/2, blz. 3 en Aan de eindconclusie van het eerste gedeelte leenen wij, dat voor Midden-Sumatra een long dinaal net ontworpen is, waarbij *Pranap* en ook *Taloek* als eindpunten van bevaarbaarheid Indragiri-rivier zullen worden verbonden *Moearo Boengo*, het eindpunt van bevaarbaarhe der Batang-Hari, terwijl een zijlijn van *Rantau* het vruchtbare *Moeara Laboe* en *Korintji* dient te sluiten. Als aansluitingshaven in Indragiri is kiezen *Koeala Tjenako, Pengalian* of de ocea haven *Tembilahan*. Naar het Noorden zal de gitudinale lijn in latere instantie Taloek, Bankin en Pasirpengarajan ook met een haven *Pak Baroe* aan de Siakrivier moeten verbinden. Voor een behoorlijke ontwikkeling van Midden-Sumatra is het noodig de meest vruchtbare, doch tevens meest geïsoleerde streken van Ma. Boengo, tanghari-districten, Ma. Laboe en Korintji uit isolement te verlossen, door hen door middel spoorwegaanleg in verbinding te brengen met haven aan de Oostkust, langs het technisch kort en meest economische tracé. Als havens kom daarvoor in eerste instantie in aanmerking rivierhavens Koeala Tjenako of Pengalian, aan Indragiri-rivier, welke te allen tijde bereikbaar zijn voor kuststoomers, en Tembilahan aan de mo ding der Indragiri-rivier, met de bedoeling Tem lahan zoo spoedig als noodig blijkt als ocea haven te benutten. *Rengat* is als geregelde afsche plaats ongeschikt wegens het niet te allen tijde be reikbaar zijn voor kuststoomers van 5 à 600 ton. De volledige inrichting van *Tembilahan* tot ocea haven zal economisch niet te verdedigen zijn, zoo lang de schitterende cultuurgebieden van Midden

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
THE DANSANT - DINER CONCERT
ROEMEENSCH ORKEST 51
UITSTEKENDE KEUKEN
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Sumatra, Moeara Laboe en Korintji, hunne producten langs een spoorlijn daarlangs nog niet kunnen afvoeren. Als oceaanhaven ongeveer op de helft tusschen Palembang-Belawan en tegenover Singapore gelegen, ligt Tembilahan economisch en uit een nationaal oogpunt voor de scheepvaart bijzonder gunstig. *Tembilahan zal als zeehaven* ongetwijfeld de concentratie van de geheele handelsbeweging van heel Indragiri en het achterland mogelijk maken. De totale handelsomzet van Tembilahan kan geraamd worden op 300.000 ton, inclusief Korintji, doch zonder de toekomstmogelijkheden van de te doorsnijden gebieden en zonder *kolenafvoer*. En deze toekomstverwachtingen zullen zeer groot zijn als men slechts denkt aan de 360.000 bouws aangevaagde terreinen in Beneden-Indragiri door de H.V.A., de 26.000 bouws in Talao en 100.000 bouws in Korintji, alsmede de 50.000 bouws van den heer K. Schadt in de Batanghari, nog niet eens gesproken van de overige pracht cultuurgronden van Midden-Sumatra en de petroleumterreinen van Boven-Indragiri en de Kwantan-districten, die op ontginning wachten.

Vlugge berechting. Klachten.

De moord in het begin van Februari gepleegd op den wd.-administrateur van Aloer Gading (S.O.K.), den heer *Waller*, is thans wederom gevolgd door een *moord op den heer H. Arbmann Bergh*, assistent op de Ondern. Soekaranda der Deli Mij. Waar moet dat heen? — vraagt de *Deli Crt.* (4/3). — Bij herhaling is betoogd, dat onze Westersche wetgeving in gebreke blijft om de middelen tot afschrik aan te geven en te hanteeren. Daar moet een einde aan komen, er moeten maatregelen genomen worden om *de voortwoekerende moordlust* te beteugelen en het risico van het plantersbedrijf te verminderen. En die maatregelen kunnen belichaamd worden in de woorden: *streng en snel recht*. Stellig weet de *Deli Crt.* te spreken namens de geheele planterswereld als zij met klem eischt, dat er eindelijk eens afdoende zal worden opgetreden tegen moorden als er thans weer een is gepleegd.

Bij de begrafenis van den heer Bergh (*De Sum. Post*, 5/3, 3de bl.) herdacht de Gouverneur van Sumatra's Oostkust, de heer *Van Sandick*, met weemoed hoe wreedaardig het jonge leven is afgesneden, hoe diep in rouw het nagelaten gezin is gedompeld. *Snel recht* is *z.i.* wenschelijk, is noodig en in dit geval ook mogelijk.

Een lezer bepleit in de *Deli Crt.* (9/3): *„Vlugge berechting"*, niet alleen ter bevrediging van rechtsgevoel, doch ook als preventief; het zal een heilzame uitwerking hebben op de over het algemeen moorddadige mentaliteit van den Oosterling. In 1913 maakte de schrijver in Br.-Noord-Borneo mede, dat op een rubberonderneming tijdens een *row van Chineesche koelies*, de administrateur en twee assistenten werden vermoord. Reeds den volgenden dag werd de zaak voor de Court in Beaufort onderzocht, behandeld en berecht, waarbij het vonnis luidde dat 6 man van de raddraaiers ter dood werden veroordeeld. De executie, die op den derden dag na uitspraak van het vonnis, werd vastgesteld, zou plaats vinden op de onderneming en op de plaats, waar de drievoudige **moord was gepleegd.** Op den dag der executie moesten **drie der lastigste** en brutaalste koelies van elk der omliggende ondernemingen bij deze terechtstelling tegenwoordig zijn. Op de onderneming, waar de misdaad had plaats gehad, moest de geheele koeliebevolking tegenwoordig zijn. Volgens den schrijver heeft deze snelle en krachtige berechting een zeldzaam heilzamen invloed gehad en werkt zij preventief nog steeds na in het westelijk gedeelte van het cultuurgebied van Br.-N.-Borneo. Deze snelle en krachtige berechting is wel een schrille tegenstelling met de uitvoering van de berechting van *mandoer Wir*, een der moordenaars van den heer *Van Vessem*.

Naar aanleiding van den in Oost-Java gepleegden moord op den assistent *Groeneboom*, betoogt het „A.I.D." (*De Sum. Post*, 6/3 *„Het arbeidsstelsel op Java"*) dat met bestraffing alleen de zaak niet uit is. Op dergelijke gevaarlijke posten behoort een employé geplaatst te worden, die rijker is aan *ervaring in den omgang* met het ruwste en meest ongebonden deel van het Madoereesche werkvolk in Banjoewangi. 'n Andere fout is de aanvaarding van een *betalingssysteem*, dat er op neerkomt, dat wie geen werk aflevert, dat voldoende verzorgd is, niet althans een deel ontvangt van hetgeen hij aan loon krijgen zou, indien het werk naar den eisch voltooid zou zijn, *maar in het geheel niets*. De schr. heeft door bestuursambtenaren en dan ook door administrateurs, dit betalingssysteem hooren veroordeelen. Ten slotte wijst schr. op het nijpend tekort *aan politiepersoneel* in Banjoewangi, waardoor de toestanden en verhoudingen in dat gewest een bron van ernstige gevaren vormen.

De Sum. Post beschrijft den mislukten „Massa-aanval" (6/3, 3de bl.) op den assistent *Höfelt* op de Ondern. Tandjong Morawa Kiri en geeft enkele practische adviezen (9/3 „Tweeërlei mentaliteit"); de *Java-Bode* (1/3, 1ste bl. A) bevat een uitvoerig schrijven over den moord op den planter F. W. J. Groeneboom en bespreekt „Het recht van gratie" (5/3); de *Deli Crt.* (7 en 8/3) geeft een beschouwing over „De bescherming van den arbeid in Malakka."

Blanke nederzettingen in Nieuw-Guinea.

De *Java-Bode* (27/2 en 5/3) komt nogmaals terug op „Het kolonisatiestreven". De blanke volksplanting in *Espirito Santo* (Brazilië) is de eenige onder de door onbemiddelde Westerlingen zonder koeliehulp *in het tropische oerwoud gestichte nederzettingen*, welke van het begin af tot in den hedendaagschen tijd, wetenschappelijk in sociaal economisch, hygiënisch, landbouwkundig, commercieel, ethnografisch en bevolkings-statistisch opzicht beschreven is. Uit het gedegen werk: „Die deutschen Kolonisten im brasilianischen Staate Espirito Santo" blijkt o.m., dat pauper-Duitschers (benevens eenige Nederlanders) naar Espirito Santo zijn getrokken naar te voren niet verkende en hun onbekende terreinen; dat er geen inheemsche arbeiders waren; dat de nederzettingen gemiddeld 600 M. hoog gelegen zijn en een gemiddelde jaartemperatuur hebben van 20° C.; dat de kolonisten het oerwoud zelf moesten rooien; dat de kolonisten, die zelf hun huizen bouwden en den veldarbeid deden, tot aan den eersten koffieoogst zich in het leven wisten te houden met allerhande snelgroeiende gewassen; dat de gezondheid der kolonisten, na een overgangstijd, steeds beter werd; dat reeds 12 jaren na de stichting (1847) de oudere kolonisten het tot een redelijken welstand hadden gebracht; dat er van eenige verslappende werking van het tropenklimaat op mannen, vrouwen en kinderen niets te merken is; dat echter het nieuwe kolonisten-geslacht zich in de vlakte neerzet en ook daar zich weet te handhaven, al is daar het sterftecijfer 11 tot 14 per 1000; malaria, dysentrie en typhus zijn hier de voornaamste doodsoorzaken. Gezien het Espirito Santo-voorbeeld der arme Duitschers, meent de *Java-Bode*, dat *de kans van Nederlandsche klein-landbouwers om in Nieuw-Guinea zonder koeliehulp te slagen, bestaat* en des te eerder zal worden verwezenlijkt als aan de volksplantingsvoorwaarden van Espirito Santo wordt voldaan. Er zal in Nieuw-Guinea dus moeten zijn: een vruchtbaar hoogland, sociale leiding, een bindmiddel door het geloof of door een gemeenschappelijk ideaal, uitsluiting van het Aziatische element, opoffering van de gemakken der moderne beschaving, uithoudingsvermogen en vastberadenheid om door het eerste begin heen te komen, benevens samenwerking. Veldwerk in de tropen lijkt den Westerlingen zwaarder dan het is. Wie zich er aan wijdt, zal merken, hoe de arbeid hem steeds lichter valt en dat zijn gezondheidstoestand verbetert, hoe hij een gevoel van behaaglijk welzijn krijgt, dat den kolonialen stadsbewoner vrijwel onbekend is.

De *Java-Bode* vertelt van het „Bezoek van *Prof. Godée* aan Ceylon" (2/3) en van den „Boven-Digoel" (27/2, 1 A, *Monsjou*), het *Soer. Hbl.* geeft een vervolg van de artikels over „Celebes-problemen" (25, 27 en 28/2, 3e bl. *Zentgraaff*) en over „Atjeh" (23/2, 3de bl. *Villanus*), *De Sum. Post* bespreekt „Vestiging in Australië, II" (7/2, *P. Scheffer*).

Luchtphotogrammetrie.

De Loc. (18/2, blz. 11) vernam enkele bijzonderheden over deze kaarteeringsmethode. Voor de opname van het terrein tusschen Tangerang en Pesing (12.000 H.A.) waren 400 luchtfoto's noodig, die veel beter geslaagd zijn dan de vroeger gemaakte opnamen van een terreinstrookvan 700 H.A. bij Bandoeng. De foto's werden genomen vanaf een hoogte van 2000 M., waardoor men een schaal kreeg van 1 : 10.000. Achtereenvolgens kunnen 60 opnamen gedaan worden op *glas-platen*, terwijl een proef is genomen met *films*. Voor carteeringsdoeleinden is het noodig, dat de opname genormaliseerd wordt. Dit geschiedt door een kostbaar toestel van bijzondere constructie. Het is absoluut ondoenlijk om vanuit het zich voortbewegende vliegtoestel, het beeld zuiver verticaal op te nemen. De minste afwijking van dezen stand veroorzaakt een onzuivere projectie, terwijl zelfs bij loodrechte opname, op dezelfde foto verschil in schaal bestaat tusschen den rand en het midden van het beeld. Het is voor den vliegenier vrijwel ondoenlijk om volkomen zuiver horizontaal door te blijven vliegen tot de geheele strook is opgenomen. Het gevolg hiervan is, dat de foto's van dezelfde serie onderling in schaal verschillen. Al deze fouten worden door het normaliseeringstoestel geëlimineerd, een bewerking, die de grootste zorg vereischt. In Europa is men begonnen terreinopnamen te verrichten met dubbele toestellen, die met elkaar onder zulk een hoek genomen zijn, dat de beelden precies aansluiten. Ondanks het feit, dat bij deze methode normaliseering van het beeld nog meer noodzakelijk is, omdat er geen sprake kan zijn van een loodrechte opname, schijnt het voordeel toch zoo groot, dat dit overwegend wordt geacht. De luchtphotogrammetrie is in den laatsten tijd een belangrijke schrede vooruitgegaan. Toch verkeert zij nog in een proefstadium, niet enkel in Indië, doch ook in Europa en Amerika.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Een wordend imperialistisch eenheidsfront.

De *Indonesia Merdeka*, het orgaan der vereeniging Perhimpoenan Indonesia, geeft in het nummer van Maart onder bovenstaand hoofd de navolgende beschouwingen en critiek over de houding der koloniseerende mogendheden tegenover de overal in de koloniën oplevende vrijheidsbeweging en wat daartegen gedaan moet en zal worden door de „onderdrukte" volkeren:

De wereldoorlog van 1914—1918 heeft in West-Europa revolutionnaire arbeidersbewegingen doen ontstaan, ten gevolge waarvan eenige keizerskronen ter aarde werden geworpen, zooals die van den Tsaar van Rusland, van den Keizer van Duitschland en die van den Keizer van Oostenrijk-Hongarije.

De verdere uitwerking van den wereldoorlog is echter niet alleen tot West-Europa beperkt gebleven, maar zij strekt zich ook verder tot de koloniale landen uit. Revolutionnaire bewegingen zijn er ontstaan! De koloniale volken laten zich niet meer onbetuigd. Zoo hebben we den oorlog van de Rifkabylen tegen het Spaansche en Fransche imperialisme, den strijd van Syrië tegen Frankrijk gehad. In China gaat de vrijheidsstrijd, ondanks de nederlagen, nog in voorwaartsche richting. In Nicaragua heeft het volk voor korten tijd den strijd tegen het Amerikaansche imperialisme opgenomen. Indië is nog in een toestand van revolutionnaire gisting tegen het Britsche imperialisme. Ook ons Indonesië heeft zijn aandeel gehad in de algemeene revolutionnaire beweging, die zich over de geheele wereld uitstrekt. Verder mag Egypte in deze schakel niet vergeten worden.

Heeft men sinds lang in Genève een Comité tegen de Communistische Internationale, die de revolutionnaire arbeidsbeweging aanvoert, nu schijnen de heeren imperialisten ook een bond te willen stichten tegen de koloniale volken, die zich van het vreemde juk willen bevrijden. Zoo lezen we in het „Alg. Handelsblad" van 22 Februari j.l. het onderstaand bericht:

„La Depêche Coloniale" meldt dat de leden der koloniale commissie van de Latijnsche Pers besloten om hun actie uit te breiden door het samenstellen van een internationaal Perscomité op koloniaal gebied, bestaande uit journalisten en publicisten uit alle koloniale mogendheden.

ENGELSCHE HEERENHOEDEN
EN MODE-MAGAZIJN
G. PEUSENS
DEN HAAG
WEIMARSTR. 58 :: TEL. 35345
SPECIAAL
INDISCHE
UITRUSTINGEN

H.H. Leden van Oost en West,
genieten 5 pCt. korting. 5724

Bedoeld Comité stelt zich voor om leiding te geven aan het streven der pers die ten doel heeft:

1°. het oplossen van de voornoemde vraagstukken en het uit den weg ruimen van geschillen die kunnen ontstaan tusschen de koloniale mogendheden;

2°. het bevorderen van de samenwerking op economisch en technisch gebied, ten einde te komen tot een sneller in exploitatie brengen van respectieve koloniale gebieden;

3°. het organiseeren van Gemeenschappelijke belangen, in het bizonder waar het internationale problemen betreft;

4°. het bevorderen van de materieele en moreele evolutie der inlandsche bevolkingen.

(Volgt vermelding der comitéleden enz.).

De punten 1 en 3 staan nauw met elkaar in verband. Tot nu toe intrigeeren de koloniale mogendheden in de koloniën tegen elkaar, alle internationale afspraken ten spijt. Zoo doen zij ook nog in China om daar invloedssferen te kunnen krijgen. Maar al deze intriges scheppen woelingen, die ten slotte noodzakelijkerwijze revolutionnaire bewegingen onder de massa te voorschijn roepen. Punt 1 heeft de bedoeling de intriges van de internationale imperialisten onderling zooveel mogelijk uit den weg te ruimen, om te voorkomen dus, dat de koloniale landen verder gerevolutionneerd worden. Ontwikkelen deze zich echter verder in revolutionnaire richting, dan hebben de imperialisten aller nationaliteiten zich tegen die koloniën in een front te vereenigen, om gemeenschappelijk deze revolutionnaire bewegingen bloedig of zonder bloedvergieten, al naar gelang het imperialisme zich van kanonnen dan wel van giftige gasbommen bedient, te onderdrukken.

Om den schijn te wekken alsof het bewuste comité niet een schepping is van een of andere groote koloniale mogendheid, wordt tot zijn voorziter een Portugees gekozen, dus een vertegenwoordiger van een land, dat op zich zelf niet zooveel te beteekenen heeft en dat ook geen beduidende koloniën bezit.

Als antwoord op het bovengenoemde streven van de imperialisten, hebben de revolutionnaire nationalisten uit alle gekoloniseerde landen, ons Vaderland inbegrepen, hun internationale organisatie, de Internationale Liga tegen Imperialisme en voor Nationale Onafhankelijkheid, te versterken. De eisch van practische politiek gebiedt dat de Indonesische nationale beweging alles doen moet om verbindingen te zoeken met de vrijheidsbewegingen van andere gekoloniseerde landen, met de revolutionnaire deelen van het blanke proletariaat, die nu ook consequent den strijd voeren tegen hun kapitalistische onderdrukkers. De onderdrukte volkeren en het proletariaat hebben op dit oogenblik een gemeenschappelijken vijand te bevechten. Het kapitalistische monster, waartegen de blanke arbeiders in industrieele landen strijden, vormt de ruggegraat van het koloniale imperialisme.

Oorlogsgevaren dreigen nu uit alle hoeken van de aarde. Zoo pas werd het bestaan van een militair verdrag tusschen België en Frankrijk onthuld. Waren de koloniale volken in den vorigen oorlog passief gebleven en lieten zij zich zelfs als werktuigen voor hun eigen onderdrukking gebruiken, in den aanstaanden oorlog moet alles gedaan worden opdat de koloniën *actief* in de wereldconflicten kunnen ingrijpen.

De koloniale landen hebben in den aanstaanden oorlog de moeilijkheden van de imperialistische staten te benutten om zich vrij te maken.

Wat Indonesië betreft, indien Nederland in een oorlog mocht zijn betrokken, dan behoeft het niet meer te rekenen op de loyaliteit en hulp van de Indonesiërs. De historische les der November-belofte van 1918 is te diep gegrift in het hart van het Indonesische Volk, dan dat het zich voor de tweede maal zou laten bedriegen.

UITRUSTING INDIË
(ook voor Dames)
POLAK VAN DEVENTER
DEN HAAG
KORTE POTEN 11
SPUISTRAAT 50
AMSTERDAM
LEIDSCHESTRAAT 80
PRINSENGRACHT 707
SOERABAJA
STEMMERIK & Co.
5763

De Hollandsche voogdij.

Het Mal.-Chineesche blad *Perniagaän* van 2 Februari geeft het volgende als zijne meening te kennen:

Van Hollandsche zijde wordt steeds gezegd, dat de Indonesiërs geen reden hebben om zich van Nederland vrij te maken. Zij ondervinden zoo veel zorg en belangstelling van de zijde der Hollandsche regeering.

Voor ons is die z.g. teedere vaderlijke Regeeringszorg juist een der oorzaken van de non-coöperatieve geestesstrooming.

De Regeering beschouwt de Indonesiërs als kinderen en alle verzorging geschiedt zonder dat er eerst rekening wordt gehouden met de meening van de Indonesiërs, een gevolg van de koloniale verhoudingen. Alle hooge betrekkingen worden bekleed door Hollanders; omdat de Indonesiërs nog niet rijp zijn, moeten zij leiding hebben. Aan het hoofd der scholen staan Hollanders, dit of dat kantoor wordt geopend met een Hollander als chef; als een commissie wordt gevormd, is de voorzitter een Hollander enz. Alle betrekkingen waarbij initiatief te pas komt, worden bekleed door Hollanders. De Indonesiërs worden niet in de gelegenheid gesteld hun bekwaamheid en hun initiatief te toonen. Een grappig en eigenaardig voorbeeld is dit: Een Regent of Sultan of Soenan wordt de jongere broeder van den Resident genoemd en moet dus de bevelen volgen van den toean Kandjeng.

Dit systeem van „alles moet van Hollandsch initiatief komen", heeft de geest van Indonesië bedorven en verzwakt. De Indonesiërs hebben het vertrouwen in eigen initiatief verloren en bij elke aangelegenheid kunnen zij alleen nog zeggen: De Regeering zal het doen.

Door de Indonesische intellectueelen wordt die verdringing op het gebied van cultuur en ontwikkeling reeds gevoeld. Daarom zullen zij, ofschoon zij geen wrok koesteren tegen de Regeering, die meermalen inderdaad den toestand wil verbeteren, toch zeggen: Indonesië zal alleen onder Indonesische leiding de eigen geest en cultuur kunnen vooruitbrengen. Een overheersching, hoe goed ook, zal het niet kunnen.

Dit is de oorzaak van de non-coöperatieve strooming. Al is er een Volksraad, deze zal toch steeds onder vreemde leiding staan en niet de noodige gelegenheid bieden voor Indonesisch initiatief. Daarom heeft men een soort volksparlement, een school onder eigen leiding en met eigen leerplan in het leven geroepen.

De Hollanders zeggen ook dat de Indonesiërs geen reden hebben tot ontevredenheid over hun welvaart, veiligheid, onderwijs e.a. Maar dit maakt slechts dat zij hun afhankelijkheid des te sterker gevoelen. In alle verhalen over vrijheidsstrijd lezen wij dat het vuur begin te ontstaan in de streek welke bekend staat als welvarend. Deze betrekkelijke welvaart is een factor voor de geestesstrooming die er naar streeft om de vrijheid te herkrijgen. Ook in Indonesië wordt die geestesstrooming aangehangen door de hoogere standen.

Diversen.

Het hoofdbestuur der Vereeniging Moehammadijah publiceert naar aanleiding van alle insinuaties die voortdurend over haar doel en werkkring, van de meest verschillende zijden geuit worden, in haar orgaan *Soeara Moehammadijah* de verklaring dat, wat de belijding van den Islam betreft, de vereeniging vasthoudt aan den Koran en de Hadis en wat de politieke richting betreft, zij neutraal staat, hetgeen moet uitgelegd worden in dien zin dat Moehammadijah aan geen enkele Indonesische politieke partij de voorkeur schenkt, elke partij de eer bewijst die zij verdient en als haar deel slechts neemt den socialen arbeid voor het heil van dit Oost-Indië.

Een schrijver in het blad *Oetoesan Sumatra* te Medan pleit voor het gebruik van het woord „toean" tegen de Indonesiërs en om ze ook als zoodanig te beschouwen. De „sana"-groep wordt herinnerd aan de uitdrukking: „met den hoed in de hand komt men door het gansche land".

De *Bintang Timoer* van 1 Februari juicht de verklaring van Prof. mr. Treub in zijn lezing voor de studenten van de Rechtshoogeschool toe, dat ook hij middelen zoekt om de arbeiders onder poenale sanctie geleidelijk te vervangen. Ze is een gevolg van den invloed van het Internationale Arbeidsbureau te Genève en de komst van de heeren Albert Thomas en Prof. Grimshaw. De vooruitstrevende en vooruitziende Regeering en Volksraad worden met het tot dusverre bereikte resultaat gelukgewenscht.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Spoor- en Tramwegen.

No. 7 (van 2 April) bevat het eerste gedeelte eener historische beschouwing van den heer S. A. Reitsma over de Solo-Djokja-verbinding der Staatsspoorwegen (ter verduidelijking een kaartje en voorts een aantal portretten). — Verder een geïllustreerd artikel (dat eveneens in een volgende afl. wordt voortgezet) over het Magazijn der Staatsspoor- en Tramwegen in Ned.-Indië te Tjikoedapateuh (Bandoeng), geschreven door den hr. W. K. Bornhaupt.

Oedaya.

April-afl. Titelplaat: Gezicht op Fak Fak, West Nieuw-Guinea. — De Javanen in Suriname, door C. R. Biswamitre (met portret van den schrijver). — Mevrouw de Douairière G. A. van Beresteyn-Tromp (met portret), door Emmy J. Belinfante [Herinnering aan de verdiensten van Mevr. v. B. t.o.z. van de bevordering der Indische kunstnijverheid, in verband met het 25-jarig bestaan van Boeatan]. — De Minahassa en Nederland twee en een halve eeuw samengegaan (met afbeeldingen van de geplaatste gedenknaald). — Van kunst en kunstenaars: Just Havelaar, door Hugo Vogel. — Portretten van „Indonesische figuren uit den Volksraad". Enz.

De West-Indische Gids.

Inhoud der April-afl.: Het Surinaamsche treefgeloof. Een volksgeloof betreffende het ontstaan van de melaatschheid, door Dr. P. H. J. Lampe. — Munt- en geldmoeilijkheden op Curaçao vóór honderd jaar (slot), door Mr. B. de Gaay Fortman. — De Corantijn [grens-] kwestie bij Buitenlandsche Zaken, door Dr. H. D. Benjamins.

Nederl.-Indië Oud en Nieuw.

De April-afl. is zoo goed als geheel gevuld met een door fraaie illustreering uitblinkende bijdrage van den heer L. D. Petit over het aan de Ned. Koloniale Petroleum Maatschappij toebehoorend bedrijf te Soengai Gerong, aan de Moesi-rivier, 10 K.M. benedenstrooms Palembang. — Voor het overige een korte bijdrage van Anne Hallema, die in verrukking is over een 5-tal Dhyani-Boeddha's, welke zijn geplaatst in den tuin van 's Rijks Ethnogr. Museum te Leiden. Een inderdaad schitterende foto beeldt deze Boeddhabeelden af, te midden van talloozé bloeiende Magnoliabloemen.

Tropisch Nederland.

No. 24 (van 22 Maart) opent met een belangwekkend, geïllustreerd artikel: „Tillema over zijn laatste reis (Een interview)", door J. Langhout. Een interessante inleiding als 't ware op hetgeen van den heer H. F. Tillema te verwachten is als resultaat van zijn verblijf in de binnenlanden van Borneo. [1]) — Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis geeft weder een vervolg zijner beschouwingen over de onrust in Indië en hare oorzaken. — In de artikelen-reeks van Dr. Z. Kamerling: Van natuur tot kultuur, behandelt schr. thans de koffiekultuur in Oost- en West-Indië gedurende de achttiende eeuw.

Eigen Haard en Aarde en haar Volken.

Het Nr. van 23 Maart van Eigen Haard brengt een mooie afb. van een gezicht op Banda Neira uit zee, met kort bijschrift. — De Maart-afl. van Aarde en haar Volken (achterin genoemd Nr. van E. H.) bevat een geïllustreerd artikel van C. H. over het Banka, meer speciaal over het tinbedrijf op dat eiland.

Het djatiboschbedrijf op Java.

Onder dezen titel is een rijk geïllustreerd boekwerk verschenen als jubileum-uitgave der Ver. v. hoogere ambt. b. h. Boschwezen in Indië. In een aantal bijdragen, alle geschreven door ambtenaren van het Boschwezen, wordt een volledig beeld gegeven van de verschillende groepen van werkzaamheden, waarin het djatiboschbedrijf gesplitst kan worden. Het boek is gedrukt bij de Archipel Drukkerij te Buitenzorg.

Nederl. Vereeniging voor Tropische Geneesk.

In een op 4 Nov. 1928 door deze vereeniging gehouden vergadering heeft Dr. J. F. N. de Graaf een voordracht gehouden over: Hygënische en geneeskundige verhoudingen bij de suikerindustrie in Ned.-Oost-Indië; en Prof. P. C. Flu over hygiënische verhoudingen op Surinaamsche landbouwondernemingen.

Van beide voordrachten (inzonderheid Prof. Flu heeft het onderwerp zeer uitvoerig behandeld) is de tekst verschenen in het Nr. van 9 Maart j.l. van het Nederlandsch Tijdschr. voor Geneeskunde.

Marineblad.

Afl. 2 van jaarg. '29 (29 Maart) bevat o.m.: Behoort het zwaartepunt van de artilleristische vorming van het personeel der Kon. Marine in Nederland of in Oost-Indië te liggen? door den kapt.-luit. t. zee M. H. van Dulm, met Naschrift van H. J. Hartkamp. — De aaneensluiting der hydrograpische opnemingen in de Molukken, door J. Luymes (met kaart). — Enkele aanteekeningen betreffende de voorbereiding van de vlucht van Holland naar Ned.-Indië met een groep van drie Dornier-Walvliegbooten (met kaart). — Het Inlandersvraagstuk op onze vloot.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Behalve de gebruikelijke rubriek Jurisprudentie bevat afl. 6 van dl. 128 eene verhandeling: Kan een pandhouder van een stuk grond zich verzetten tegen

[1]) Tot onze groote voldoening kunnen we mededeelen, dat de heer Tillema beloofd heeft, wanneer hij tot publicatie van zijn bevindingen overgaat, het Kol. Weekbl. niet te zullen vergeten.

een daarop gelegd beslag? door Wirjono Prodjodikoro. — Verder het antwoord van B. t. H. en J. H. A. L. [Mr. B. ter Haar en Mr. J. H. A. Logemann] aan Mr. G. J. Nolst Trenité op zijn repliek in een vorige afl. over het door hen behandelde onderwerp: Het beschikkingsrecht der Indonesische rechtsgemeenschappen.

Zelfonderricht Maleische taal.

Te Bandoeng (Boekenverzendhuis L. A. Lezer) is verschenen een leesboek voor zelfonderricht in de omgangstaal tusschen Europeanen en Inlanders en tusschen de Oostersche rassen in den Oost-Indischen Archipel. Het is samengesteld door den hr. L. A. Lezer, als vrucht van een meer dan 12 jaar lange ondervinding en een gemakkelijke en bruikbare handleiding tot het aanleeren van het gewone Maleisch, met vermijding van boekentaal.

De Indische Mercuur.

No. 13 (27 Maart). Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut. No. 43. Enkele waarnemingen over het conserveeren van versche Indische vruchten met latex, door Ir. W. Spoon. (Het resultaat schijnt niet zeer bemoedigend, aangezien de schr. aanteekent dat de proeven zijn stopgezet). — De gouvernements kina-onderneming in 1927, door Dr. A. Groothoff. — De productie van rietsuiker in Britsch-Indië gedurende 1927-28. — De olie-situatie. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De literatuur-rubriek van het Kol. Instituut heeft ditmaal betrekking op economische zaken — arbeidsvraagstukken — nijverheid enz. — delfstoffen en geologie — natuurwetenschappen.

No. 14 (3 April). Onderzoek naar de gezinsuitgaven in Nederl.-Indië, door E. W. van Dam van Isselt. — The geology van petroleum and natural gas, besproken door Prof. Dr. L. Rutten. — Aftreksel van tabak in water, voor het besproeien van planten. — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het derde kwartaal van 1928. — Verder bevat dit Nr., behalve de geregelde rubrieken, een literatuur-opgave van de afd. Handelsmuseum Kol. Instituut over tabak, koffie, suiker, thee, landbouw-techniek.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned. Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 34 (16 Febr.). Bemesting op zuren bodem, door Ir. A. Kortleve. — Tappen, door D. J. Dibbetz. — Het Fourth Pacific Science Congress. — De Amsterdamsche rubbermarkt 1928. — Beschrijving van orchideeën, die in Ned.-Indië gekweekt kunnen worden (vervolg, zie ook No. 35), door P. M. W. Dakkus. — Voor- en tegenstanders van de poenale sanctie. — Hoe in het buitenland over ons gedacht wordt.

No. 35 (23 Febr.). De invloed van de bereidingswijze van Djambi-rubber op de kwaliteit van het product door J. Groenewege en A. Luytjes (met afb). — Bepalingen betreffende deelname aan het Fourth Pacific Science Congress. — Preanger Pluimvee Vereeniging. Lezing, door W. D. Gerhard. — De leiding der cultures in Ned.-Indië.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 4 (16 Febr.). Het heiligdom der natuur te Singapore, door R. E. Holttum (geïllustreerde beschrijving van den in 1859 gestichten plantentuin aldaar). — Welke waarde moet worderr toegekend aan den eersten spruit bij aardappelen? door Dr. J. C. Dorst. — Rubber in Noord-Borneo, door E. Bateson. — Eenige opmerkingen over het verbruik en de vorming van den kleinhandelsprijs van thee in Nederland (ontleend aan Econ.-Stat. Berichten). — Ziekten en plagen der cultuurgewassen in Ned.-Indië (overzicht eener publicatie van Dr. P. van der Goot).

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van dl. 88, afl. 3. Dauwmetingen te Batavia, door Dr. S. W. Visser. — Fragmenta Papuana V (De Noord-helling van het Centrale gebergte) door Dr. H. J. Lam (met platen). — Over Callosciurus notatus, Bodd (eekhoorn) met beschrijving van twee nieuwe subspecies, door H. J. V. Sody. — Halo's in 1927 in Nederlandsch-Indië waargenomen, door Dr. S. W. Visser. — Uitkomsten van aardmagnetische waarnemingen te Batavia en te Buitenzorg verricht gedurende de jaren 1924—1927. — Vulkanische verschijnselen en aardbevingen in den Oost-Indischen Archipel, waargenomen gedurende het jaar 1927, door Dr. S. W. Visser.

Locale Belangen.

Uit den inhoud van afl. 5 (1 Maart '29). Contact gemeentebestuur en Inheemsche bevolking, door R. Slamet. — Hoe staat de Regeering tegenover de doorgevoerde Bestuurshervorming? door J. J. G. E. Rückert. — Overname van den Gezondheidsdienst [door den gemeenteraad van Semarang] geweigerd, door G. de Raad. — Uit den Volksraad: Teruggang der kadastrale inkomsten. — Decentraliana: Decentralisatie der onderwijsvoorziening. — Geen wethouders voor Palembang. Enz.

Zendings- en Missieperiodieken.

De Banier. 13 Febr. '29. Zondagsrust in de Cultures (ontleend aan eene beschouwing van Ds. Blanson Henkemans in de Nederlander). — Id. 21 Febr. Om de poenale sanctie, I.

St. Melania-werk. Maart '29. Pantheïsme in de wajang. Een passage uit de wajang poerwa, door A. Spèkle S.J. — Utrechtsche Melania-school Weltevreden I, door Sawah Tinggi. — Hoe in het „Melania-huis" te Djocja het kerstfeest gevierd werd, door M. Herbermann.

Zendingstijdschrift De Opwekker. Febr. '29. De Christianiseering van het Niassche begrip „heilig", door W. L. Steinhart Jr. — Iets uit den Zendingsarbeid op het eiland Jappen (Noord-Nieuw-Guinea), door D. C. A. Bout.

Ons Suriname. Zendingsblad. Maart '29. De Herrnhutter Mulo School te Paramaribo, door W. Uytenhoudt. — De nieuwe kerk te Alkmaar in Suriname (Br.-Indische Zending), door P. M. Legêne. — Opening van de Evangelistenschool te Paramaribo, door J. Clausen. — De veestapel van Saron, door S. Schmidt.

Tijdschr. voor Zendingswetenschap. Deel 73 (1929). 1e Stuk. Geschiedenis der Zending op het eiland Halmahera (Utrechtsche Zendings-Vereeniging), door A. Hueting (vervolg). — Hedendaagsche vragen in de wereld van den Islam, door Dr. H. G. van Beusekom (vervolg). — Bonèt [rijdansen en gezangen op Timor], door P. Middelkoop. — Overzicht van het Zendingswerk in Ned. Oost- en West-Indië (Oct. 1927-28), door Joh. Rauws). — Belangrijke verschijnselen op Zendingsgebied.

Annalen Missiehuis Tilburg. April '29. Op zwerftocht [in Zuid-Nieuw-Guinea], door A. Drager (slot). Met afb. — Olympiade bij de Kaja-Kaja's, door A. Drager.

Onze Missiën in O.- en W.-Indië. Maart '29. De Apostolische Prefectuur van Bangka en Billiton, door Pr. Marcus Erwich. — Het eiland Timor. — Overzicht van de Prefectuur Padang (vervolg). — Dr. J. G. S. Vriens (voorzitter van de Indische Missie-Vereeniging), door P. G. Groenen. — Vrouwen van Nazareth (bij haar vertrek naar Java), door P. G.

Geïllustreerd Zendingsblad. April '29. Van den arbeid op Oost-Java en Kangean. (Vervolg jaarverslag 1927-28). — De Bataksche Kerk.

* *
*

De cultures in Suriname in 1928 (ontleend aan een mededeeling van het Landbouwproefstation in Paramaribo). (In- en Uitvoer. 25 Maart '29).

De werkelijke waarde van Suriname als cultuurland, door J. S. C. Kasteleijn. (Economisch-Statistische Berichten. 27 Maart en 3 April '29).

Eene bijdrage tot de verklaring van de namen Suriname en Paramaribo (slot), door Fred. Oudschans Dentz. (Eigen Volk. Alg. Tijdschr. voor Volkenkunde, enz. Maart '29).

Levensbericht van Johannes Franciskus de Corte (met twee portretten), door P. Hövig. (Jaarboek van het Mijnwezen in Ned.-Indië 1927, Algemeen gedeelte, verschenen in dit jaar ter Landsdrukkerij te Weltevreden). [De hr. de Corte, overleden te Meester-Cornelis in Nov. 1927, behoort tot hen die de grondslagen hebben gelegd voor onze tegenwoordige kennis van de geologie van den Ind. Archipel; jaren lang was hij de uitverkoren metgezel en vertrouwde medewerker te velde van wijlen Dr. R. D. M. Verbeek.]

Eugenetische problemen in Nederlandsch-Indië, door Prof. Dr. Ernst Rodenwaldt. Rede gehouden op het 5e Natuurwetenschappelijk Congres te Soerabaja. (Ons Nageslacht. Orgaan v. d. Eugenetische Ver. in N.-I. Febr. '29).

Het Landsarchief te Batavia, door P. C. Bloys van Treslong Prins, I. (Navorscher. 1928, bl. 275).

Indië in mijn tijd (1890—1916), door M. C. van Zeggelen. Met afb. (Buiten. 1929, bl. 4).

Kijkjes in het binnenland van Suriname, door H. T. Met afb. (Opgang. IX, bl. 58).

Zeemansgids voor Nederlandsch Oost-Indië. Deel I, bevattende het westelijk gedeelte van den Oost-Indischen Archipel. Uitgegeven door het Ministerie van Defensie, afd. Hydrographie. (Zesde druk). Met kaarten. 's-Gravenhage, Alg. Landsdrukkerij.

Curaçao: een modern sprookje, door Mr. Dr. W. M. Westerman [het bedrijf van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij, de jonge schepping der „Bataafsche]. Met kaartje en plaat. (Haagsch Maandblad. April '29).

Mr. Willem van Outhoorn [gouverneur-generaal tusschen de jaren 1691 en 1704], door S. Kalff (met portret). — Reisindrukken van een „verlofganger", uit Nederland (vervolg). — „Kiekjes" van een reis naar de Kaap en het verblijf aldaar in 1792—93. Schets van A. Weruméus Buning. (De Ind. Verlofganger, 5 April '29).

Suriname.

De begrooting voor 1930 is bij de Koloniale Staten ingediend. Terecht zegt „De West" van 8 Maart dat het geen opwekkend beeld is dat deze begrooting te zien geeft.

„De crisis in de balata, de lage suikerprijzen, de verdere inzinking der goudindustrie, zij nopen tot groote voorzichtigheid in de ramingen. Deze moesten dientengevolge lager worden gesteld. En waar de inkomsten over het geheel weinig stijging vertoonen, terwijl de regeering bezwaar heeft tegen opvoering van het subsidiecijfer, was de eenige uitweg: bezuiniging.

Na heel wat meten en passen heeft men bereikt, dat het subsidie voor 1930 geraamd kon worden op ongeveer het bedrag van het loopend jaar, ruim 2.8 millioen guldens."

Niettemin zoekt „De West" lichtpunten:

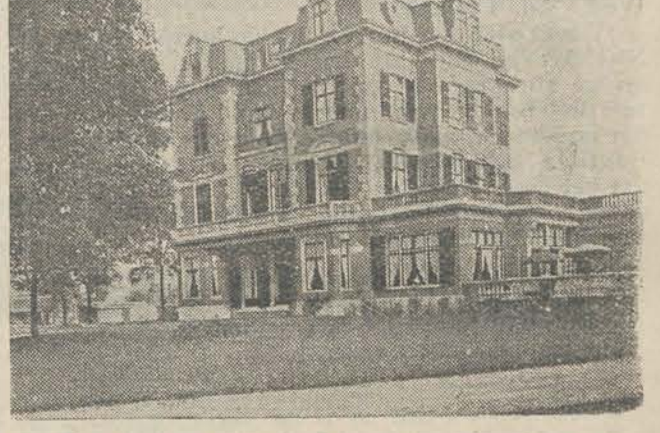
„Tegenover de slechte vooruitzichten staan natuurlijk ook enkele goede kansen, die echter moeilijk vooruit in de begrooting zijn te verdisconteeren. Ons voornaamste landbouwproduct, de koffie, brengt nog steeds loonende prijzen op, de houtaankap neemt toe en het bauxietbedrijf staat er goed voor, met kansen op spoedige uitbreiding in den vorm van een of meer nieuwe ondernemingen. Als het eenigszins meeloopt, kan het eindresultaat van het dienstjaar heel wat gunstiger worden dan in de begrooting wordt aangenomen."

„Dat bij de thans ingediende begrooting de grootste soberheid is betracht, zal zeker ieder moeten billijken. Op bijna elk onderdeel is beknibbeld. Alleen de uitgaven voor de economische ontwikkeling en voor de hygiënische verzorging heeft de Gouverneur zooveel mogelijk onaangetast gelaten."

Verblijdend is ook de memoriepost voor eventueele nieuwe samenwerking met de Rockefeller Foundation. Het voorstel van den Gouverneur om het gedeelte van den spoorweg van Kabelstation tot Dam af te breken achten wij *onverantwoordelijk*. Leert de geschiedenis niets? Eenige jaren geleden wenschte de regeering zoo goed als den geheelen spoorweg op te breken. Gelukkig heeft men van dat onzinnige plan afgezien. In het binnenland zal nu naar alle waarschijnlijkheid een groot bauxietbedrijf gevestigd worden, dat voor afvoer van het product den spoorweg noodig zal hebben. Had men den spoorweg opgebroken, dan zou de vestiging van zulk een bedrijf onmogelijk zijn geweest.

Van wat de bodem boven Kabelstation bevat, weet men zeer weinig. Zoolang niet vaststaat dat daar geen bedrijven zich kunnen ontwikkelen, mag de spoorweg in dat gebied niet worden afgebroken. Voor het bodemonderzoek is de oprichting van een goed toegerusten mijnbouwkundigen dienst onontbeerlijk. Dat behoeft verder geen betoog. De Minister, die niets voelt voor een vast omlijnd plan van reconstructie, maar doen wil wat zijn hand te doen vindt, zou een verdienstelijk werk doen als hij op de begrooting voor 1930 alsnog gelden uittrok voor een mijnbouwkundigen dienst. Zijn er geen kamerleden die den Minister daartoe willen aansporen?

* *
*

HERSTELLINGSOORD
„HUIZE MARIA EMALIA DORREPAAL"
gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving, met grooten tuin en waterpartij. Uiterst geschikt voor repatrieerender, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. 5520
BILLIJKE PRIJZEN. VRAAGT PROSPECTUS.

M. Z. Booleman's Postzegelhandel
AMSTERDAM
Galerij 47 (bij Paleis v. Volksvlijt) - Tel. 34092
IN- EN VERKOOP VAN POSTZEGELS
Vraagt gratis Prijscourant 5741

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Keizersgracht 25 AMSTERDAM C) Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

Wij laten hieronder volgen eenige cijfers over het bauxietbedrijf op Moengo over 1928:

Aantal metr. tonnen gemijnd		202.666.—
„ „ „ verscheept ...		192.843.—
„ schepen		73
Bauxiet-belasting betaald	f	91.649.15
Andere belastingen betaald	„	3.777.—
Riviervracht aan het Gouvernement betaald	„	11.822.37
Invoerrechten betaald	„	49.579.77
Inkomsten belast. (Moengo Empl.)	„	21.000.—
Totaal bedrag aan het Gouvernement betaald	„	177.828.29
Totaal bedrag aan loonen en salarissen	„	1.006.393.94
Brandhout gekocht van omwonenden	„	1.692.—
Voor timmerhout betaald aan Boschnegers	„	19.105.19
Waarde van in Holland gekochte goederen	„	64.683.69
Waarde van in Suriname gekochte goederen	„	81.184.89

* * *

„De West” van 1 Maart deelt mede, dat de heer J. C. Mollema uit Nederland wordt verwacht. Deze heer, die vroeger hoofdadministrateur van de Billiton Maatschappij is geweest, is thans een van de mededirecteuren der N.V. Ingenieursbureau v.h. J. M. C. van Borselen & Co. te 's-Gravenhage, welke firma sedert een drietal jaren de Surinaamsche Bauxiet Mij. in Nederland vertegenwoordigt.

Ofschoon de heer Mollema door zijn vroegeren werkkring zeer veel ervaring heeft opgedaan in een soortgelijk mijnbedrijf, achtte de heer De Munnick (de directeur van Moengo) het toch van belang dat hij zich ook op de hoogste stelde van de bijzonderheden welke speciaal voorkomen bij het mijnen van bauxiet en om hem ook een indruk te geven van den algemeenen gang van zaken. Door dit bezoek wordt n.l. gehoopt dat nog inniger met de firma van Borselen zal kunnen worden samengewerkt en daardoor ook orders voor machinerieën welke tot nu toe meestal uit de Vereenigde Staten worden betrokken, in Holland zullen kunnen worden geplaatst.

* * *

Nog van een ander bezoek maakt „De West” van 5 Maart melding, n.l. van den bekenden wiskundige P. Wydenes, oud-leeraar aan de eerste H.B.S. te Amsterdam, redacteur van het Nieuw Tijdschrift der Wiskunde. Eenige zijner schoolboekjes zijn ook in Suriname in gebruik.

* * *

De heer ir. Owen M. de Munnick schrijft aan „De West” d.d. 4 Maart:

„U zult zich herinneren dat de heeren Brons, De Niet en Van Dijk uit den Corantijn Polder nog eenige stukken z.g. asphalt hebben genomen. Eén van die stukken werd mij ter hand gesteld voor nader onderzoek, welk stuk ik door het Moengo-laboratorium heb laten analyseeren. Het blijkt thans dat het geen asphalt is, althans het zeer harde stuk dat mij werd gegeven, maar steenkool, waarvan de samenstelling is als volgt:

Vocht	7.65	pCt.
Vluchtige bestanddeelen	31.50	„
Gebonden koolstof	51.50	„
Asch	9.35	„
Totaal	100.00	pCt.

De calorische energie bedraagt 14.422 B. T. U. (British Thermal Unit), welk cijfer niet zoo kwaad is, aangezien de steenkool welke wij in Moengo gebruiken en uit de States wordt ontvangen, een calorische energie heeft van 12 tot 13.000 B. T. U. Zooals u weet, komt het meer voor, dat waar olie wordt gevonden, ook steenkool aanwezig is en omgekeerd. De laatste boringen in België hebben dit weer bewezen. Zou de Corantijn Polder werkelijk ook steenkool bevatten? De zaak wordt zeker heel interessant. Natuurlijk is het niet na te gaan of dit stukje steenkool niet door een of ander naar den Corantijn Polder is gebracht. Een nader onderzoek zou dit moeten uitwijzen. In elk geval is deze vondst zeer eigenaardig.”

* * *

Wij ontleenen het volgende aan de „N.R.Ct.” van 5 April, Ocht.bl. B.:

In het jaarverslag van The Surin Oil Company te Paramaribo wordt o.a. medegedeeld:

Tot aan het begin van deze verslagperiode heeft de maatschappij voornamelijk gewerkt in het Saramacca-district, waar op verschillende plaatsen olieverschijnselen werden geconstateerd. De periode van dit jaarverslag, hetwelk loopt van 1 April 1927 tot en met 31 December 1928, heeft zich gekenmerkt door het feit, dat de onderzoekingen zich gespecialiseerd hebben op een geheel ander gedeelte van Suriname, en wel op het Noord-Westelijk gedeelte (District Nickerie).

Ir. Houdelet, iemand met veel ondervinding op het gebied van petroleum in Zuid-Amerika, is de man geweest, welke bij boringen in den Corantijnpolder, petroleum vond en daardoor onomstootelijk het bewijs leverde (zonder secundaire aanwijzingen) dat de bodem van dat gedeelte van Suriname oliehoudend is.

Het voornaamste doel van het werkprogram voor 1929 is, behoudens reeds getroffen voorzieningen, ook nog eenige diepere boringen in Suriname aan te zetten. De directie twijfelt niet, dat de vooruitzichten voor de maatschappij een bijzonder groote kans geven om dit jaar nog tot groote resultaten te geraken.

Een der grootste bezwaren, welke de maatschappij te overwinnen had, was het feit, dat de reeds in 1925 beloofde nadere verordeningen betreffende de petroleumwinning (royalty, retributie en concessie) nog niet door het gouvernement werden afgekondigd. De directie verwacht echter, dat de belangrijkheid, welke de toekomst van de maatschappij voor Suriname heeft, gevoegd bij het feit, dat op grond van de monopolie-vergunningsrechten in September van dit jaar aan de maatschappij concessie moet worden verleend, voor de betrokken instantiën aanleiding zal zijn, om ten spoedigste de onderhavige verordeningen af te kondigen.

In de Londensche vergadering in 1927 was besloten om het kapitaal der maatschappij te verhoogen. Daar deze statutenwijziging nog niet door het gouvernement is goedgekeurd, heeft het bestuur besloten een converteerbare winstdeelende obligatieleening uit te geven, teneinde hiermede haar werkprogram voor 1929 te kunnen uitvoeren.

De balans per 1 Januari 1929 vermeldt in het debet: monopolie-vergunningsrechten *f* 130.000, machines en gereedschappen *f* 3.874 en exploratiekosten *f* 59.390, waar tegenover staan: kapitaal *f* 100.000 en crediteuren *f* 93.265.

* * *

Op een schrijven van den heer J. J. B. L. Jérôme Bouvy te Wassenaar aan den Gouverneur van Suriname, ontving hij het volgende bescheid:

„Naar aanleiding van Uw schrijven van 15 Jan. 1929 heb ik de eer U, namens den Gouverneur, mede te deelen dat inderdaad in het district Nickerie de aanwezigheid van petroleum is geconstateerd.

Het is echter nog niet bekend of dit product ter plaatse in exploitabele hoeveelheid voorkomt. Slechts een nader onderzoek door deskundigen zal dit kunnen uitwijzen.”

Curaçao.

Scheepvaartwetgeving.

II.

In zijn aangehaald artikel wijst de heer Menkman verder op de moeilijkheid om het Curaçaosche Wetboek van koophandel naar den eisch van het Regeeringsreglement zooveel mogelijk in overeenstemming met het Nederlandsche te brengen, in het bijzonder wat de arbeidsovereenkomst betreft.

De heer Menkman vervolgt:

„Op het gebied van huishouding en tucht heeft Curaçao een blanco verleden. Bevoegdheid tot het opleggen van disciplinaire straffen heeft de Curaçaosche schipper niet en de misdragingen waaraan hij zichzelf in functie moet schuldig maken kunnen niet krachtens eenige speciale tucht-wet worden berecht. Men zou dit niet vermoeden wanneer men de stukken leest der Curaçaosche Begrooting voor 1929, waarin op een bepaalde plaats het voornemen van het Gouvernement is vastgelegd om aan den Havenmeester o.a. op te dragen het afteekenen van strafregisters; waarschijnlijk heeft het Bestuur voor oogen gehad de mogelijkheid dat in een min of meer verwijderde toekomst het tuchtrecht aan boord van Curaçaosche schepen zal worden geregeld.

Aan op Nederlandsche schepen opgeleide gezagvoerders heeft de ongelijkheid op dit punt nogal eens parten gespeeld; ook na het verkrijgen van een Curaçaoschen Zeebrief ging men voort met het opleggen en inschrijven van straffen, zoolang er in het in Nederland geparafeerde strafregister nog ruimte aanwezig was en ook de inlandsche schepelingen waren zich van het onwettige der straffen niet bewust. Gaat men deze materie ook voor Curaçao regelen, dan zal men moeten overwegen of en in hoeverre de thans in Nederland gehuldigde opvattingen kunnen worden gevolgd, rekening houdende met afwijkende toestanden daarginds, o.a. het eigenaardige gehalte van het gezaghebbende personeel op de kleinere inlandsche vaartuigen. Curacaosche schepen welke langere reizen maken (tot New-York) verkeeren met betrekking tot de behoefte aan disciplinair gezag echter niet in andere conditie dan Nederlandsche.

De aanmonstering eindelijk zal eveneens opnieuw moeten worden onder de loupe genomen. Na langen strijd is in 1923 een voorziening verkregen in de behoefte, dat voor in Nederland thuisbehoorende schepen op Nederlandsche voorwaarden, dat wil dus zeggen krachtens het Nederlandsche W. v. K., in Curaçao kan worden gemonsterd, zooals dat behoort en ook in den vreemde ten overstaan van een Nederlandsch consulair ambtenaar geschiedt. Het Gouvernement was er echter niet toe te bewegen nu ook meteen maatregelen te nemen om deze wijze van aanmonstering ook mogelijk te maken buiten de gewone diensturen, ten behoeve van Nederlandsche schepen welke maar zeer kort op Curaçao vertoeven, b.v. alleen om te bunkeren en de equipage aan te vullen. Deze schepen bleven dus achtergesteld bij Curaçaosche, waarvoor krachtens de Curaçaosche wet wordt gemonsterd, desgewenscht en tegen extra betaling ook buiten de diensturen of aan boord.

Voor Curaçaosche schepen heeft men verzuimd te bepalen ten overstaan van wie in den vreemde moet worden gemonsterd, toch een gewoon geval of in Nederland, waarheen Curaçaosche schepen eerder verwacht kunnen worden zich wel eens te zullen begeven dan welke andere dan ook die de Nederlandsche vlag voeren, maar in een overzeesch gebiedsdeel thuis behooren; het laat zich zelfs denken dat een Curaçaosch schip een haven in Nederlandsch Oost-Indië of Suriname zou aandoen.

Een merkwaardig beleid ten aanzien van de monstering op Curaçao kwam aan den dag bij de behandeling aldaar der Begrooting voor 1929; er bleek n.l. dat voor een der plaatselijke reederijen gemonsterd werd ten overstaan van een eigen beambte dier reederij, die tot dat doel een officieele aanstelling had bekomen. Uit den Kolonialen Raad ging maar een zwak protestje op tegen deze eigenaardige regeling. Het geval stelt scherp in het licht hoe gebrekkig het Gouvernement is ingericht zelfs op de tegenwoordig nog zeer bescheiden bemoeienissen met scheepvaart-aangelegenheden.”

Aldus eindigt de schrijver:

„De Curaçaosche wetgever zal zich zeer bepaald te wachten hebben voor alles wat den Curaçaoschen reederijen het leven te moeilijk zou maken. Die welke eigenlijk dochter-ondernemingen zijn van Europeesche bedrijven zouden niet eens haar toevlucht behoeven te nemen tot een vreemde vlag, als wanneer zij zich zouden willen onttrekken aan al te hinderlijk gevoelde Curaçaosche bepalingen. Ook een Surineemsche Zeebrief geeft het recht tot het voeren van de Nederlandsche vlag, tezamen met de vrijwel absolute zekerheid van door geen scheepvaartwetgeving achterhaald te zullen worden. De bepalingen op het verleenen van zoodanige zeebrieven, gelijkluidend met de Curaçaosche regeling, zouden er haast toe uitnoodigen.”

Uitvoer.

De *Amigoe* groepeert de verleden week gegeven uitvoercijfers over het 3de kwartaal 1928 aldus:

De totaaluitvoer gedurende het 3de kwartaal van 1928 bedroeg *f* 69.000.010.

Natuurlijk komt het leeuwenaandeel hiervan toe aan de olieproducten, waarvan zijn uitgevoerd voor:

	Curaçao	*Aruba*
Olie (Diesel)	*f* 715.660	
„ (Gas)	„ 4.787.757	
„ (Gasoline) ...	„ 15.333.177	*f* 607.500
„ (Petroleum) ...	„ 301.346	
„ (Residu)	„ 18.363.554	„ 3.424.480
„ (Ruwe)	„ 2.182.710	„ 18.744.285
„ (Smeer)	„ 3.509.646	
Totaal	*f* 45.193.850	*f* 22.776.265

Van de andere producten komen in aanmerking:

Aloë	voor *f*	44.697
Dividivi	„ „	21.059
Hoeden	„ „	54.543
Oranjeschillen	„ „	7.111
Oudmetaal	„ „	18.750
Phosphaat	„ „	612.196
Steenkolen	„ „	180.997
Zout	„ „	9.810

St. Eustatius.

De *Amigoe* ontleent aan de *St. Paul Pioneer Press* van 12 Februari 1929, dat het Amerikaansche Roode Kruis $ 10.000.— heeft gezonden naar het door de orkaan geteisterde St. Eustatius. Het Amerikaansche blad haalt daarbij op, dat het Nederlandsche eiland de Amerikanen in den vrijheidsoorlog hielp met goederen en munitie. Echter keert het den gang der geschiedkundige gebeurtenissen om, wanneer het schrijft: „In 1782 Admiral Rodney swooped down on the island with a British fleet and captured 200 small vessels, twelve warships and many stores. Therefore, when news of Yorktown came the sturdy Dutch inhabitants of the island showed their joy by a formal salute of the flag of the new nation."

„Republikeinen zijn niet altijd ondankbaar", aldus het slot. „Het Nederlandsche eiland, dat de kolonisten heeft geholpen om hun onafhankelijkheid van Engeland te verkrijgen, heeft aanspraak op de dankbaarheid van het land, dat het geholpen heeft."

De begrooting voor 1930.

Ingediend is de begrooting voor 1930. De uitgaven zijn geraamd op *f* 7.354.853.—, de inkomsten op *f* 5.980.325.—; uit leening wil men verkrijgen *f* 2.000.000.—, t.w. *f* 1.100.000.— voor straten en wegen op Curaçao en Aruba, *f* 650.000.— voor havenverbetering en *f* 250.000.— voor een pier in de Paardenbaai van Aruba.

Stand van landskassen.

(In afgeronde getallen).

C. Curaçao.

Vorderingen:	28 Mrt. 1929	28 Febr. 1929
Saldo bij 's Rijks schatk. ...	*f* —.—	*f* 18.000
Betaalmiddelen in de Landskas aanwezig	„ 911.000	—.—
Verplichtingen:		
Voorsch. v. d. Cur. Bank	„ 214.000	„ 87.000
Voorsch. uit 's Rijks kas ...	„ 76.000	—.—

Geschiedkundige sprokkelingen.

Uit de gereformeerde ondertrouw- en trouwboeken:

Ondertrouw 25 Febr., trouw 1 Maart 1785: Willem van Uytrecht en Catharina Striddels.

Uit den Verren Vreemde.

I'm alone.

De *I'm alone* was ver van huis. De Canadeesche schoener werd in de Golf van Mexiko aangeroepen door een der Amerikaansche schepen, die jacht maken op dranksmokkelaars. De commandant van de *I'm alone* wenschte aan het bevel geen gehoor te geven, hij liet snelle vaart zetten naar volle zee. Het politieschip ging tot schieten over en slaagde er ten slotte in, het Canadeesche schip tot zinken te brengen. De politie was echter aan boord gekomen vóórdat de *I'm alone* in de golven verdween; zij had de bemanning meegenomen. Deze werd aan den wal eerst achter slot gezet, daarna vrij gelaten.

De commandant had dadelijk geprotesteerd tegen het optreden van de Amerikaansche zeepolitie, die zijn schip had achtervolgd en in den grond geboord, terwijl het 200 zeemijlen van de kust en dus vèr buiten de grens was waarbinnen die politie bevoegdheid tot optreden heeft.

Aanvankelijk heeft de Britsche gezant te Washington zich om inlichtingen tot de Amerikaansche regeering gewend. Zooals bekend, heeft Canada een eigen vertegenwoordiger in Washington, en wenscht het daar zijn eigen zaken te behartigen. Zoo heeft de regeering te Ottowa zich dan ook zelf tot die te Washington gewend met het verzoek om onderzoek, mededeeling van den uitslag, en c.q. schadevergoeding.

Deze zaak heeft de aandacht van velen. De verwachting wordt uitgesproken dat zij aan arbitrage onderworpen zal worden. 't Wil ons voorkomen, dat de Amerikaansche regeering zich hiervoor niet zal laten vinden.

Het politieschip heeft de grens waarbinnen Amerika territoriaal gezag mag uitoefenen zóó vèr overschreden, dat er geen scheidsgerecht noodig is om over niet bestaanden twijfel te beslissen. Mocht de politie-autoriteit in deze gedekt zijn door bevoegdheden, van hooger hand verleend, dan zal de Amerikaansche regeering deze niet ter beoordeeling aan vreemden willen stellen. Heeft het politieschip — zooals aan te nemen is — met veronachtzaming van zijn bevoegdheden gehandeld, dan zal Uncle Sam dit liefst zelf uitmaken. Meent men, dat er kans bestaat, dat Washington zich zal beroepen op het vervolgingsrecht, dan zal het een dergelijke opvatting toch wel niet voor een arbiter willen verdedigen.

Wel is er onvastheid gekomen in de begrenzing van de zône waarbinnen een staat, langs zijn kust, zijn souvereiniteit kan laten gelden en de noodige maatregelen kan nemen om orde en veiligheid te verzekeren, maar hoe ruim de grens hiervoor ook wordt gedacht, met 200 zeemijlen is zij in elk geval heel ver overschreden. Ditzelfde geldt voor het recht van vervolging van een overtreder van wet of gebod, die buiten deze grens tracht te ontkomen.

Toen onze landgenoot Hugo Grotius in zijn vermaard geworden boek de vrijheid van de zee bepleitte, beperkte hij de souvereiniteit over de territoriale zee tot de lijn van het bereik der wapenen van de kust. Met de uitbreiding van het ballistisch vermogen der kanonnen, gaf men aan deze formule ook deze verduidelijking: tot de verste dracht van kustgeschut. Bedenkt men welke afstanden in den laatsten oorlog met het vuur der batterijen bereikt zijn, dan voelt men dat deze veel verder reiken dan de bedoeling, om langs elke kust een zekere zône aan te geven binnen welke de betrokken staat plichten en rechten heeft, terwijl de groote zee vrij en internationaal is.

Reeds vóórdat de moderne uitvindingen de dracht van het kanon over honderden kilometers deed strekken, was de noodzakelijkheid ingezien om voor de begrenzing van Grotius een anderen maatstaf aan te nemen. In overeenkomsten en wetten is hiervoor veelal 3 zeemijlen, 5556 M. gekozen. Maar ook het dubbele is wel genomen, zoo b.v. reeds in het besluit der te Parijs gehouden zitting van het Instituut van Internationaal Recht van 1894.

Er is ook wel naar een anderen maatstaf gezocht, zoo in verband met de teekenen van eb en vloed. Ook is, zooals gezegd, een verruiming van die grens aangenomen om de achtervolging van overtreders wat verder te kunnen uitstrekken. Maar waar de *I'm alone* vervolgd en in den grond geboord werd, was de schoener ten volle in de vrije zee, die het gebied van niemand, de weg voor alles is.

In hoever het schip inderdaad een lading had, die in Amerika als smokkelwaar zou gelden, is voor dit optreden niet meer maatgevend. Een schip mag die waren overal vrij vervoeren, behalve binnen de Amerikaansche wateren. Indien Washington het waagde een inbreuk op deze internationale wet te verdedigen, zou daarmee anarchie voor den oceaan worden bepleit.

Het wil ons daarom voorkomen, dat Amerika eerder bereid gevonden zal worden de zaak met Canada in onderling overleg af te doen. Het zal daarbij dan ook nog het neven-genoegen hebben Engeland weer eens lekker uit te schakelen; dat zal een pleister op de wond zijn.

Het recht op de Zuidpoolstreken.

De regeering der Ver. Staten heeft een aan Engeland gerichte diplomatieke nota opgesteld, waarbij het recht van souvereiniteit wordt betwist over eenige van de Zuidpoolstreken, waar zich thans bijna alle walvisschen bevinden, die nog op de wereld zijn. Deze nota is een antwoord op de Britsche nota, welke gezonden werd, nadat Byrd, de Amerikaansche ontdekkingsreiziger, dit Zuidpoolgebied voor Amerika had opgeëischt.

Bij die nota maakte Engeland aanspraak op de souvereiniteit van vrijwel al de 5 millioen vierkante mijlen van het poolgebied. De Ver. Staten protesteeren hiertegen, daar een groot deel van dit gebied vroeger reeds door de Amerikaansche onderdanen was ontdekt en Byrd heeft op zijn vliegtochten een enorm gebied, dat geheel onbekend was, ontdekt, het z.g. Mary Byrd-land, genoemd naar zijn vrouw.

Wanneer het ontdekken of het eerst betreden recht geeft op de souvereiniteit over een gebied, zullen de aanspraken van Noorwegen hier toch ook mogen meegelden. Amundsen is immers de eerste geweest, die de Zuidpool heeft bereikt.

Een bomaanslag ter verwelkoming en tot afscheid.

Bij de aankomst van de commissie Simon in Britsch-Indië werd een aanslag beraamd in den spoorweg, aanslag die het leven kostte aan hen, die de bommen in den trein vervoerden.

Nu de commissie gereed is met dat gedeelte van haar taak waarvoor zij in Indië moest verblijven, zijn door Hindoe-socialisten bommen geworpen in de bijeenkomst van de Wetgevende vergadering te Delhi, die ook werd bijgewoond door Sir John Simon. Tevens werden pamfletten in de zaal gevonden, die, in den vorm van een manifest, de beweegredenen tot die daad uiteenzetten. Hoewel de uitwerking van dezen aanslag minder groot is geweest dan de eerste berichten deden vermoeden, zijn er toch slachtoffers ernstig gewond.

De volgende week komen wij uitvoerig op dit gebeuren en zijn beteekenis terug.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

FILMVOORSTELLING i/h MINERVA-THEATER op *Woensdagavond 17 April* 8 uur, met toelichting van den W.E.G. Heer H. H. Creveld, oud-insp. bij het Hollandsch-Inlandsch Onderwijs.

Vertoond zullen worden de *Ned.-Ind. Regeeringsfilms: a.* Djokjokarta; *b.* Boroboedoer en Bromo; *c.* Sumatra; *d.* Minangkabausch huwelijk.

Toegangsprijs voor leden, met recht op 2 introducee's, *f* 0.25 p. persoon.

Voor begunstigers (persoonlijk) *f* 0.25.

Voor alle verdere belangstellenden: *f* 0.75 p. p. (in alle prijzen is de pl. bel. inbegrepen).

Plaatsbespreken door leden en begunstigers Dinsdag 16 April tot 2 uur; daarna door iedereen.

Er zijn 573 plaatsen en die moeten bezet worden, waarbij wij rekenen op de krachtige medewerking van alle leden en begunstigers.

Er zijn ook enkele schoolvoorstellingen georganiseerd, waarvoor zich tot heden ± 850 leerlingen hebben opgegeven.

N.B. Vergeet bij bespreken en kaartnemen uw contributiekaart niet!

HET BESTUUR.

Afdeeling Haarlem en Omstreken.

DE GEMEENSCHAPPELIJKE RIJSTTAFEL.

De beloofde Rijsttafel zal gehouden worden op *Dinsdag 30 dezer* en zal, juist op Prinsesseverjaardag, een waar feestmaal worden.

Deelnemers kunnen voor nadere inlichtingen zich wenden tot den penningmeester, den heer *O. R. A. Michselsen, Westerhoutstraat 4,* Haarlem.

Afdeeling Nijmegen.

FILMVERTOONING.

Zaterdag, 20 April a.s. des namiddags om half drie uur, vertooning van: *de Ned.-Indische Regeeringsfilms* en de *Van Heutsz-film* in het Olympiatheater, Lange Burchtstraat te Nijmegen.

Leden kunnen aan het theater over twee toegangskaarten beschikken. Begunstigers kunnen één toegangsbewijs bekomen. Meerdere toegangsbewijzen verkrijgbaar tegen gewone matinée-prijzen.

De Secretaris,
E. VERWEIJ MEJAN.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING

op Zaterdag 27 April e.k. des nam. te 2 uur in het gebouw der Vereeniging, Korte Voorthout 6, Den Haag.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. 15 Nov. '28, No. 46).
3. Jaarverslag, Rek. en Verantw. '28 met rapport der Verificatie-Comm. Begrooting 1929 (zie K. W. 4 April '29, No. 14).
4. Voorziening vacatures H.B., door periodiek aftreden.
5. Algemeene besprekingen.
6. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,
VAN DER BRUGH.

N.B. Bij eventueele verhindering wordt plaatsvervanging verzocht.

KEUKENUITRUSTINGEN
leveren wij franco door geheel Nederland
Naar Indië, zeewaardig verpakt en franco boord
Op aanvraag zenden wij U fr. een artikelenlijst
Fa. E. WIGBOLDUS Szn.
VISCHMARKT 29 :: GRONINGEN

RADIO BRAAT
TELEFUNKEN-SERVICE-STATION 5737
LAAN COPES VAN CATTENBURCH 88
DEN HAAG :: TELEFOON 17072

G. J. R. v. d. GAAG & ZOON

Hofleveranciers

GROENMARKT 27

TELEPH. No. 12512 DEN HAAG

DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN

DEPôT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

STEMMEN: Abonnementen voor 12, 6, 4 en 3 maal per jaar. Uw instrument wordt door ons goed en regelmatig op tijd gestemd.

REPARATIE: Vraagt ons advies, indien Uw instrument niet meer in alle opzichten voldoet. Wij garandeeren ons reparatiewerk. Goede materialen, geschoolde vaklui, zorgvuldige behandeling.

VERHUREN: Instrumenten beschikbaar, zoowel voor langen als korten tijd.

INRUILEN: Wendt U tot G. & S., wanneer Gij Uw oude piano, vleugel of orgel wilt inruilen tegen een beter. 5705

VERKOOP: Wij hebben natuurlijk dure en goedkoope instrumenten voorradig, maar onze prijzen zijn, in verhouding tot kwaliteit, zeer laag gesteld.

Bezichtigt onze nieuwe magazijnen aan de Laan van Meerdervoort 100 en laat U verschillende instrumenten voorspelen

GOOSEN & SWAGERMAN

Laan van Meerdervoort 100—100 a - Tel. 37867

Boekhorststraat 149 - Tel. 13051

DEN HAAG

PIANO'S - VLEUGELS - ORGELS

C. VERSLUYS Jr.

BOEKHANDEL OP ELK GEBIED

KANTOORARTIKELEN

LEESPORTEFEUILLE

MUZIEKHANDEL

HET GESCHIKTSTE ADRES VOOR INDISCHE VERLOFGANGERS VOOR

REISLECTUUR

HEERENSTR. 5 - RIJSWIJK

TELEFOON No. 18798

5716

TUINAANLEG en ONDERHOUD

LEVERING VAN ALLE SOORTEN PLANTEN

Vraagt zonder eenige verplichting prijsopgaaf

J. VAN DER HORST

Hazelaarstraat 61 - Den Haag - Tel. 37206

Aanbevolen door vele Indische families

C. J. L. VERMEULEN's

ONVERANDERLIJKE VERGROOTINGEN

TOUSSAINTKADE 20 :: DEN HAAG

DOOR GEHEEL INDIE BEKEND 5502

Van de Redactie.

BOOTTREIN STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.

Het Agentschap van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, de firma Crans & Co., Den Haag, meldt, dat de boottrein van het m.s. „Pieter Corneliszoon Hooft", hetwelk 12 dezer te Genua verwacht wordt, Zaterdag 13 April a.s. om 9.45 uur aan het Staatsspoor in Den Haag zal aankomen.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

J. Biere, Leeraar i. d. gymnastiek b. h. O.L.O., Hoofdgracht 29a, Den Helder.
W. H. M. Liesker, Onderwijzer 2e kl. b. h. O.L.O., Laan van N. O. I. 152, 's-Gravenhage.
A. Doff, Tijd. opz. werkplaats dienst S.S. en Tr., Bart. Diazstraat 40 (III), Amsterdam (W.).

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

A. E. Hodenpijl, Hoofdcommies Dept. der B. O. W., Sneeuwbalstraat 102, Den Haag.
H. A. J. Laret, Gouv.-arts dienst Volksgezondheid, v. Baerlestraat 16 (I), Amsterdam.
A. Wunnink, Hoofdpol.opz. Alg. Politie, Barlheze 42, Zutphen.
J. Hueting, Controleur 1e kl. bij het B.B., Lage Boshofstraat 10, Enschedé.
Th. H. Versteege, Hoofdopz. (Burg. ambt.) der Genie, Overtoom 21 (III), Amsterdam.
F. J. A. Cousin, Hoofdconstructeur S.S. en Tr., Jos. Israëlsstraat 48, Nijmegen.
Mr. C. H. van Traa, Voorz. Landraden Soekaboemi c.a., Nieuwe Uitleg 19, Den Haag.
A. J. Kooij, Inspecteur bij de P.T.T., Valkenboschkade 64, Den Haag.
Mej. M. H. B. Reich, Verpl. 1e kl. Krankzinnigenwezen, Leidesdorfgasse 1/8, Weenen XIX.
Ir. S. Noyon, Ir. 2e kl. bij de S.S. en Tr., Marialaan 11, Apeldoorn.
C. W. Heidemann, Hoofdboekhouder 1e kl. S.S. en Tr., Grand Hotel Clarens, Montreux.
H. de Ruiter, Pol.opz. bij de Veldpolitie, Gravenstraat 114, 's-Gravenzande.
A. E. van Berkum, wd. 1e Officier bij de Gouv. Marine, Thomsonlaan 78, 's-Gravenhage.
Mej. A. J. L. Hooghwinkel, Administratief ambtenaar met den titel van adj.-referendaris bij het Dep. van O. E., Hotel Pomona, 's-Gravenhage.
J. Terkuhle, Ingenieur 1e kl. bij de S.S. en Tr., Leidschestraat 33, Amsterdam.
A. H. de la Combé, Adj.-controleur van de Belastingen te Singaradja, Goudenregenstraat 55, 's-Gravenhage.
S. D. Teng, Ambtenaar 4e kl. bij den dienst der In- en Uitv. en Acc., Thomsonlaan 78, 's-Gravenhage.
W. F. Breijer, Predikant bij de Evangelische Gemeente te Batavia, Laan van Nieuw O.-I. 4, 's-Gravenhage.
W. M. Westerduin, Onderwijzer der 1e kl. bij het O. E. L. O., Roemer Visscherstraat 18, Alkmaar.
F. X. Högl, Hoofdagent van Politie der 1e kl., p/a. J. Högl, Bergman te Peissenberg, Oberbeiren.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

G. J. J. Mulder, Hoofdpolitieopziener b. d. Alg. Pol. Hoyledestraat 13b, Rotterdam.
L. F. Brekelman, Hoofdagent van Politie b. d. Alg. Pol. St. Michielsgestel.
Mr. G. J. H. Gunning, Inspecteur van Financiën, p. a. Eigeman, Julianalaan, Oegstgeest,
C. A. Clement, Politieopziener b. d. Alg. Politie, O. Plantsoen 21, Delft.
J. Jongejans, Ass.-resident b. h. B.B., Ant. Duyckstraat 's-Gravenhage.
G. Richel, Landmeter 2e kl. b. h. Kadaster, Regentes laan 26, 's-Gravenhage.
F. C. E. Peterman, Hoofdcommies b. d. S.S. en Tr. wegen, van Brakelstraat 103, 's-Gravenhage.
Ir. L. A. M. Riemens, Ingenieur 1e kl. b. d. S.S. en Tr. wegen, Wilhelminalaan 32, Rijswijk (Z.-H.).
Ir. H. G. C. Cohen Stuart, Ingenieur 2e kl. bij den W. staat en 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, H straat 6, Maastricht.
K. A. Scheffer, Hoofdcommies b. d. S.S. en Tr., Colum straat 155, 's-Gravenhage.
M. L. F. Preller, Ingenieur 1e kl. b. d. W. en 's L B.O.W., p.a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.
L. J. Weijgers, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Hel doorn (O.).
Mej. H. Th. Scholl, Hoofdtelefoniste 1e kl. b. d. P.T. dienst, Laan van N. O. I. 14, 's-Gravenhage.
Mevr. J. H. de Jonker geb. Scholl, Hoofdtelefoniste P.T.T.-dienst, Laan van N. O. I. 14, 's-Gravenhage.
J. H. G. de Jonker, Hoofdcommies b. d. Generale The rie v. h. Departement van Financiën, Laan van N. 14, 's-Gravenhage.
Ir. L. J. F. Issels, Ingenieur 1e kl. bij den Waterstaat 's Lands B.O.W., Rotterdamscheweg 9, Delft.

MET PENSIOEN:

F. A. van Ginkel, Ambt. 3e kl. I. U. en Accijn Fahrenheitstraat 737, Den Haag.
A. F. A. van Zijll de Jong, Ass.-resident van Bengk Koninginneweg 18, Haarlem.

H.H. Secretarissen der afdeelingen worden er maals beleefdelijk aan herinn dat in de verschillende rubrieken van het K.W. st namen voorkomen van personen, die in aanmer komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging worden aangezocht.

MAG. ESCEHA, LAAN V. MEERDERVOORT

Académic Kous

ELASTISCH - ZONDER GU

Speciaal geschikt voor de Tr

Tegen spataderen,

na beenbreuk, v. fraaien beenv

DEN HAAG - TELEFOON 31

Mutatiestaat van 3 tot 10 April.

Nieuwe Leden — Geïntroduceerd door:

Mr. M. van Dijk, Procureur-Generaal, Willemstad, Curaçao .... Eigen aanmelding.
A. J. Barnouw, Columbia University, New-York, N.Y. f 10.— .... den heer F. van Peski te Den Haag.
Raden S. Nimpoeno, Amsterdam, Jekerstraat 55. f 5. } Secretaris Afd. Amsterdam.
Mevr. M. Dunlop-Ellis, Amsterdam, Emmastraat 32. f 10.— } Secretaris Afd. Amsterdam.
Mevr. de Wed. C. A. Ris, Abcoude, Stationsstraat 15. f5 (behoort tot Afd. Amsterdam)) .... Mevr. M. Naessens te Amsterdam.
W. H. A. G. Baron van Ittersum, Apeldoorn, Brinkl. 81. Afdeelingsbestuur van Apeldoorn.
J. Versluis, Onderwijzer 1ste klasse m. v., Bodegraven, Nieuwstraat. f 5 .... Eigen aanmelding.

Rectificatie: Mevrouw A. F. A. Hoog-van der Hout, Den Haag, Acaciastraat 100.

Nieuwe Begunstigers

B. Vermaes, Apeldoorn, Kastanjelaan 1. .... Secretaris Afd. Apeldoorn.

Afschrijvingen

J. J. van Alphen, Ravenstein, Maaspoortstraat 41. Afd. Nijmegen (overleden).
Mevr. de Wed. van Helten-Fischer, Rotterdam, He raadsingel 118.

Adresveranderingen

H. J. Lindgreen, Kapitein N.-I. L., van: Utrecht, W. Barentzstr. 52 naar: Den Haag, Obrechtstraat 435. f 5.—.
Mr. D. J. W. J. Kluiver, van: De Bilt, Hessenweg 24, naar: Weltevreden, Kramat 21.
Mevr. M. R. S. Bleckmann-Hoogenstraaten, van: Nijmegen, Berg en Dalscheweg 134, naar: Weltevreden, Rijswijk 20.
Mevr. C. M. Derksen de Vries, Nijmegen, van: Groenewoudsche Weg 250, naar: Straalmanstraat 4.
Mevr. C. J. Heemskerck-Hintzen, Hilversum, van: Vaartweg 66, naar: Ministerpark 8.
K. W. Rauh, Oud Majoor Cav. N.-I. L., van: Nice, naar: Lugano, Villa Moritz, Castagnola.
G. C. W. F. Fikenscher, Ass.-Resident, van: Davos-Platz naar: Den Haag, Regentesselaan 72. f 5 (tijd.)
Prof. J. Haringhuizen, van: Delft, naar: Den Haag, Stephensonstraat 24. f 5.
A. Ruysch van Dugteren, Den Haag, van: Sweelinckstraat 29, naar: Groot-Hertoginnelaan 164.
F. H. Vornholt, Rijswijk (Z.-H.), van: Geestbrugweg 18, naar: Prinsesselaan 3.
L. Th. J. Wolterbeek Muller, Oud O.-I. Hoofdambtenaar, Den Haag, van: Sweelinckstraat 123, naar: Statenlaan 118.
W. G. van Laar, Den Haag, van: Ampèrestr. 47 n Copernicusstraat 126.
W. van den Bos, 1e Luit. Mil. Adm., van Sigli naar: Haag, van Weede van Dijckveldstaat 37. f 5.—.
Ir. J. R. van Alphen, van: Weltevreden, Laan de mer 3, naar: Den Haag, Snelliusstraat 53. f 5.
J. J. Braat, Directeur Machinefabriek „Braat", Den Haag, Carolina van Nassaustraat 37, naar: rabaja, Scheepmakerspark 19.
F. H. D. Kop, van: Scheveningen, Leuvensche str 80, naar: Batavia, p. a. Nederlandsche Rubber-U
W. Ruinen, Gep. Majoor tit., van: Den Haag, Heinsiusstraat 63, naar: Ambon.
A. B. A. Soleman, Hoofdopzichter B.O.W., van: Haag, Hendrik van Deventerstraat 91, naar: We vreden, p. a. Dep. van B.O.W.
J. J. Fanoij, Controleur 1ste klasse B.B., van: Man jau naar: Solok (S.W.K.)
H. A. A. Sangster, Hoofdcontroleur P.T.T., thans Weltevreden, p.a. P. en T. kantoor.
C. Wiersma, 1ste Luit. Inf., geplaatst bij de troep macht in Sumatra's Westkust en Tapanoeli.
C. H. M. van Wieringen, 1e Luit. Inf., van: Batoe Dj naar: Z.-O. afdeeling van Borneo.